

Univerza v Ljubljani
Fakulteta *za šport*

Janez Čmer

RAZLIKE V LASTNOSTIH IN IGRALNIH OPRAVILIH DVEH TIPOV

BRANILCEV V KOŠARKI

(diplomsko delo)

Mentor: dr. Brane Dežman

Smer: Športno treniranje

Recenzent: dr. Frane Erčulj

Predmet: Teorija in metodika košarke

Konzultant: dr. Goran Vučković

Lektorica:

Polona Čmer, prof. slovenskega jezika

Prevajalka:

Valentina Uplaznik Tičić, prof. angleškega in nemškega jezika

Zahvala

Za pomoč pri izdelavi diplomskega dela se zahvaljujem mentorju prof. dr. Branetu Dežmanu. Svojima staršema, bratu Mihi in njegovi družini ter dekletu Maši hvala za podporo, ki sem je bil deležen med študijem.

IZVLEČEK

Univerza v Ljubljani, Fakulteta za šport, 2012

Športno treniranje – košarka

Diplomsko delo: Razlike v lastnostih in igralnih opravil dveh tipov branilcev v košarki

Število strani: 85; Število slik: 13; Število preglednic: 4; Število virov: 11

Ključne besede: košarka, tipi igralcev, lastnosti, igralne vloge, igralna opravila, razlike

V uvodnih poglavjih diplomskega dela smo opisali razvoj košarke od začetka do danes, spremembe košarkarskih pravil in igre med tem razvojem ter z njo povezane spremembe v igralnih vlogah in igralnih opravilih branilcev organizatorjev, krilnih branilcev, kril, krilnih centrov in centrov. Na osnovi podatkov iz strokovne literature smo nato sestavili spisek morfoloških, gibalnih ter psihičnih lastnosti in igralnih opravil v obrambi in napadu, ki jih morajo imeti oziroma obvladati omenjeni tipi igralcev. S pomočjo tega spiska smo oblikovali anketni vprašalnik. Z njim smo anketiral tri uspešne slovenske trenerje, ki so morali z ocenami od 1 do 5 oceniti raven pomembnosti izbrane lastnosti oziroma igralnega opravila za posamezni tip igralca. Na osnovi povprečij ocen posamezne lastnosti oziroma igralnega opravila za posamezni tip igralca smo nato oblikovali njihov profil in analizirali razlike v njihovi pomembnosti med omenjenimi petimi tipi igralcev, posebej med obema tipoma branilcev.

V drugem delu diplomskega dela smo preverili, če omenjene lastnosti in igralna opravila petih tipov igralcev, oziroma obeh tipov branilcev, vplivajo tudi na razlike v 13 kazalcih igralne učinkovitosti v napadu, 5 v obrambi ter v telesni višini, starosti in času igranja igralcev. Obstoj statistično značilnih razlik v omenjenih kazalcih smo preverili z enostopenjsko analizo variance ANOVA oziroma t-testom za neodvisne vzorce.

V vzorec igralcev smo vključili 28 branilcev organizatorjev, 32 krilnih branilcev, 29 kril, 30 krilnih centrov in 25 centrov, prvih šestnajstih reprezentanc, ki so igralne na EP 2011 v Litvi. Ugotovili smo statistično značilne razlike med omenjenimi tipi igralcev v vseh petih kazalcih igralne učinkovitosti v obrambi in dvanajstih kazalcih igralne učinkovitosti v napadu ter v telesni višini. Največje razlike so bile med branilci in centri. Med obema tipoma branilcev so bile statistično značilne razlike le v asistencah, izsiljenih napakah in prostih metih v korist branilcev organizatorjev ter v odstotkih zadevanja za dve točki in telesni višini v korist krilnih branilcev. V obrambnih kazalcih ni bilo statistično značilnih razlik.

SUMMARY

University of Ljubljana, Faculty of Sport, 2012

Sports training – basketball

Title of dissertation: Differences in characteristics and playing tasks of two types of basketball players on a guard position

Keywords: basketball, point guard, shooting guard

Number of pages: 85; Number of pictures: 13; Number of tables: 4; Number of sources: 11

In the beginning chapters of the dissertation, we have described several different aspects of the game: the development of basketball from the beginning till today, the changes of basketball rules and the game itself during this transformation, and the changes affected by the transformation when it comes to the roles and tasks of particular group of players, such as: point guard, shooting guards, small forward, power forward, and centers. Based on the facts from the literature, we have put together the list of morphological, motional and psychological features and game's tasks in defense and offense which have to be mastered by the mentioned types of players. With the help of this list, we have formed a questionnaire. The questionnaire has been used to interview three successful Slovenian basketball coaches who had to evaluate the importance of selected characteristics or the players' task for selected type of player with the grades from one to five. Based on the average ratings of the particular characteristic of the particular types of players, we have put their profiles and have analysed the differences in their importance between those five types of players; especially between two types of guards.

In the second part of the dissertation, we have checked whether the mentioned characteristics and the tasks of the five types of players (both guards) may also influence the differences between those 13 indicators of player's efficiency in offense, 5 indicators in defense and also in height, age, and the playing time of players. The existence of statistical differences between mentioned characteristics, we have checked with the help of one-stage variance analysis ANOVA – the test for independent samples.

In the sample of the players, we have included 28 point guards, 32 wing guards, 29 small forwards, 30 power forwards and 25 centers from top sixteen national teams, which played on European Championship in Lithuania 2012. We have found out, statistics based on the typical differences between the mentioned players in all five indicators of player's efficiency in defense and twelve indicators of player's efficiency in offense. Differences between guards have also been recognized in the height, significant that the biggest distinctions have been between guards and centres. Among the two types of guards, the differences have been found only between assists, forced errors, and free point shots in the favour of point guards; the percentage of made shots for two points, and the height have been in the favour of shooting guards. In the defensive indicators, there have been no typical differences.

KAZALO

1. UVOD	9
2. KRATEK PREGLED RAZVOJA KOŠARKE V SVETU	10
2.1 Kratek pregled razvoja košarke pri nas	12
3. SPREMEMBE KOŠARKARSKIH PRAVIL IN IGRE SKOZI ČAS	14
3.1 Tipi igralcev, igralne vloge in opravila	19
3.1.1 Značilnosti branilcev organizatorjev in njihovih igralnih opravil	21
3.1.2 Značilnosti krilnih branilcev in njihovih igralnih opravil.....	23
3.1.3 Značilnosti kril in njihovih igralnih opravil	24
3.1.4 Značilnosti krilnih centrov in njihovih igralnih opravil	25
3.1.5 Značilnosti centrov in njihovih igralnih opravil	26
4. CILJI.....	28
5. METODE DE LA.....	29
5.1 Vzorec igralcev.....	29
5.2 Vzorec trenerjev ocenjevalcev	29
5.3 Vzorec spremenljivk.....	29
5.4 Zgled anketnega vprašalnika	30
5.5 Načini zbiranja, urejanja in obdelave podatkov	36
6. REZULTATI.....	37
6.1 Analiza profilov izbranih morfoloških, gibalnih in psihičnih lastnosti ter igralnih opravil v napadu in obrambi petih tipov igralcev	37
6.1.1 Skladnost ocenjevanja ocenjevalcev profila lastnosti igralcev.....	37
6.1.2 Analiza profilov izbranih morfoloških in gibalnih lastnosti.....	39
6.1.3 Analiza profilov izbranih psihičnih lastnosti.....	42
6.1.4 Analiza profilov izbranih igralnih opravil v obrambi.....	45
6.1.5 Analiza profilov izbranih igralnih opravil v napadu	54
6.2 Analiza kazalcev igralne učinkovitosti petih tipov igralcev.....	71
6.2.1 Analiza razlik v telesni višini, starosti in minutah igranja med petimi tipi igralcev	71
6.2.2 Analiza razlik v kazalcih napadalne učinkovitosti med petimi tipi igralcev	73
6.2.3 Analiza razlik v kazalcih obrambne učinkovitosti med petimi tipi igralcev	79
7 SKLEPI	83
8 LITERATURA.....	85

KAZALO SLIK

SLIKA 1: PRIKAZ IN RAZPOREDITEV KOŠARKARJEV GLEDE NA NJIHOVO IGRALNO MESTO. (PRIDOB�JENO 4.1.2012 IZ: HTTP://SL.WIKIPEDIA.ORG/WIKI/KO%C5%A1ARKA).....	19
SLIKA 2: PROFILI MORFOLOŠKIH ZNAČILNOSTI IN MOTORIČNIH SPOSOBNOSTI (M1 – M15) PETIH TIPOV IGRALCEV	39
SLIKA 3: PROFILI PSIHIČNIH SPOSOBNOSTI (P1 – P8) PETIH TIPOV IGRALCEV.	42
SLIKA 4: PROFIL IGRALNIH OPRAVIL V OBRAMBI (O1 - O11) PETIH TIPOV IGRALCEV	45
SLIKA 5: PROFIL IGRALNIH OPRAVIL V OBRAMBI (O12 - O22) PETIH TIPOV IGRALCEV	48
SLIKA 6: PROFIL IGRALNIH OPRAVIL V OBRAMBI (O23 - O33) PETIH TIPOV IGRALCEV	51
SLIKA 7: PROFIL IGRALNIH OPRAVIL V NAPADU (N1 - N11) PETIH TIPOV IGRALCEV	54
SLIKA 8: PROFIL IGRALNIH OPRAVIL V NAPADU (N12 - N22) PETIH TIPOV IGRALCEV	57
SLIKA 9: PROFIL IGRALNIH OPRAVIL V NAPADU (N23 - N33) PETIH TIPOV IGRALCEV	61
SLIKA 10: PROFIL IGRALNIH OPRAVIL V OBRAMBI (OD 34 DO 44) PETIH TIPOV IGRALCEV	64
SLIKA 11: PROFIL IGRALNIH OPRAVIL V OBRAMBI (OD 45 DO 55) PETIH TIPOV IGRALCEV	68
SLIKA 12: PROFIL IGRALNE UČINKOVITOSTI PETIH TIPOV IGRALCEV V NAPADU	77
SLIKA 13: PROFIL IGRALNE UČINKOVITOSTI PETIH TIPOV IGRALCEV V OBRAMBI.....	81

1. UVOD

Košarka je moštvena športa igra, ki je sestavljena iz cikličnih in acikličnih gibanj brez žoge ter z njo. Značilna je borba med igralci dveh moštev z nasprotujočimi si interesi. Moštvo, ki je v napadu, želi preigrati nasprotnika in doseči zadetek (točko). Moštvo, ki se brani, želi preprečiti zadetek (točko) in prevzeti vlogo napadalca. Zaradi nasprotujočih si interesov, prihaja med posameznimi igralci ali vsemi igralci v igri do spornih (konfliktni) situacij. Le-te rešujejo igralci s taktičnim preigravanjem, ki mora biti usklajeno s pravili igre. Uspešnost reševanja sporne situacije je odvisna od kakovosti sodelovanja med igralci v okviru taktičnega sistema moštva in od kakovosti posameznih igralcev. Stopnja sodelovanja med igralci posameznega moštva je premo sorazmerna z zapletenostjo in težavnostjo sporne situacije oziroma s stopnjo sodelovanja in kakovostjo igranja igralcev nasprotnega moštva. (Dežman, 2005).

Zaradi opisanega sodi košarka med najbolj atraktivne moštvene športe. To dokazuje zanimanje mladih športnikov za to panogo, vsesplošna priljubljenost tega športa doma in v tujini ter velik interes medijev za prenose tekem najvišjega ranga. Vso to priljubljenost je košarka pridobila predvsem zaradi nenehnega razvoja in prilagajanja okusu gledalcev.

Košarko igra pet igralcev, ki se morajo postavljati in gibati na igrišču tako, da se med seboj ne ovirajo, in da so kot ekipa čim bolj učinkoviti. Zaradi specifičnosti postavljanja, gibanja in igralnih opravil je prišlo zgodaj do delitve igralcev po igralnih vlogah. Te so povezane tudi z njihovimi telesnimi, funkcionalnimi, gibalnimi in psihosocialnimi značilnostmi.

Danes v košarki poznamo pet temeljnih tipov igralcev: branilce organizatorje (1), krilne branilce (2), krila (3), krilne centre (4) in centre (5). Tipi 2 in 4 so večstranski igralci. Med njimi so tudi vsestranski tipi igralcev in specialisti. Ti se med seboj ločijo po določenih značilnostih, lastnostih in znanjih. Z delitvijo vlog in nalog lahko tako dosežemo večjo učinkovitost celotnega moštva (Dežman in Trninić, 2005).

Različni tipi igralcev opravljajo različne igralne vloge, znotraj njih pa opravljajo različna igralna opravila ali naloge na določenih delih igrišča (centri večinoma ob in v polju omejitve, zunanji igralci pa pretežno okoli in izven njega). Tipe igralcev določa predvsem vloga igralca v igri oz. njegove značilnosti in položaj na igrišču.

2. KRATEK PREGLED RAZVOJA KOŠARKE V SVETU

Zgodovinarji trdijo, da so začetke košarke odkrili pri Aztekih. Ti so žogo iz kavčuka metali v nekakšen krog, postavljen dva metra nad tlemi. Igro so imenovali »olamalicieli«. Igrali naj bi jo že 1400 let pr. n. št. Podobno igro so našli tudi pri domorodcih na Floridi v 16. stoletju. V Franciji so v 19. stoletju igrali igro »cholange«, pri kateri je bilo pravokotno igrišče dolgo tristo metrov. Na sredini je bil s papirjem pokrit obroč, v katerega so metali 3 - 4 kilograme težko žogo. V Nemčiji so okoli leta 1850 igrali igro imenovano »korb-ball«, ki je bila še najbolj podobna današnji košarki. Igrišče je bilo razdeljeno na dva dela, na vsaki strani pa je bil postavljen steber s košem. To igro so igrali tudi v naših šolah na začetku 20. stoletja. Vendar vse te igre ne gre enačiti z današnjo košarko, saj se od nje precej razlikujejo. Edina skupna stvar je ta, da gre pri vseh igrah za zadevanje cilja (koša), medtem ko se igrišče, konstrukcija košev in pravila precej razlikujejo (prirejeno po Pavlovič, 2000).

Oče košarke je ameriški profesor telesne vzgoje dr. James Naismith. Igro si je izmislil leta 1891 na kolidžu YMCA v Springfieldu (Massachusetts, ZDA). Študentje so se namreč poleti lahko ukvarjali z »rugby-jem«, »baseball-om« in atletiko, pozimi pa tega zaradi vremenskih neprilik niso mogli izvajati. Zaradi neaktivnost študentov v zimskem času je želel iznajti novo igro, ki bi jo študentje hitro osvojili in bi jo lahko igrali tudi pozimi v telovadnicah pod umetno svetlobo. Nova moštvena igra z žogo naj bi bila privlačna, razgibana, živahna in gibalno relativno zahtevna.

Na začetku so za tarčo na balkonu gimnastične dvorane pritrdili dve košari za breskve, ki pa sta kaj hitro popustili. Kasneje je Naismith odstranil dno košar, da ne bi iz njih vedno jemali žoge, in nova igra je bila rojena. V igri je sodelovalo sprva po devet igralcev iz vsakega moštva. Vendar so se stvari začele hitro razvijati in spreminjati.

Košarka je postala obvezen program pri telesno-vzgojnem urjenju v ameriški vojski. T.i. »nova igra« se je začela igrati na mnogih ameriških univerzah in se kmalu razširila po vsem svetu (Pavlovič, 2000).

Prva uradna tekma igre, ki so jo poimenovali »basketball«, je bila odigrana 20. 01. 1892. Igra se je hitro razširila po vsej Ameriki. Prve uradna tekma v Evropi je bila odigrana leta 1897 na Češkem.

Leta 1904 je bila košarka prvič predstavljena na olimpijskih igrah (OI) v St. Louisu. Leta 1932 je bila ustanovljena mednarodna košarkarska zveza FIBA (Federation International Basketball Amateur). Prvič pa se je košarka igrala na olimpijskih igrah v Berlinu leta 1936. Sodelovalo je 21 držav in od tega datuma naprej je košarka zastopana na vseh olimpijskih igrah. Svojevrstni vrhunec je košarka doživela na OI v Barceloni 1992, ko so prvič zaigrali ameriški profesionalci. To jim do tedaj ni bilo dovoljeno. Košarkarska imena, kot so Michael Jordan, Larry Bird, Magic Johnson in drugi, so v tistih časih predstavljala košarkarska božanstva.

Odlična organiziranost in tekmovalni sistem ameriških srednješolskih in univerzitetnih programov še danes predstavljajo zibelko in največjo valnico košarkarskih talentov. Nudenje izobrazbe in osnovnih življenjskih pogojev (nastanitve, prehrane, zdravstvene oskrbe) so tudi mnogokrat razlog, da se številni perspektivni mladi košarkarji iz Evrope in drugih predelov sveta odločijo za košarkarsko »izpopolnjevanje« v deželi košarke. Huda konkurenca poskrbi za selekcijo, na podlagi katere profesionalne košarkarske ekipe v različnih ligah »preko luže« (NBA, CBA, ABA, NBA D-League, WNBA) v svoje vrste zvabijo najboljše posameznike.

V Evropi za razvoj najmlajših košarkarjev skrbijo košarkarske šole, pri starejših pa košarkarska društva oz. klubi in državne zveze. Te na višjem nivoju sodelujejo s krovno košarkarsko organizacijo FIBA Europe. Nekateri evropski košarkarski klubi imajo zavidljivo dolgo košarkarsko tradicijo in uspehe na najvišjih ravneh evropskih klubskih tekmovanj (Euro League, Euro Cup, ABA).

2.1 Kratek pregled razvoja košarke pri nas

V Sloveniji so bili prvi poskusi igranja košarke med letoma 1938 in 1939, po drugih neuradnih podatkih pa v Mariboru leta 1920. Za pionirje slovenske košarke veljajo profesorji telesne vzgoje Adi Klojčnik, Alfonz Ledinek, Božidar Marinič, Slavko Kokot in Janko Prinčič. Prinesli so jo iz Beograda, kjer so študirali. Prvo prvenstvo Jugoslavije je bilo odigrano leta 1940 v Borovu. Ne dolgo za tem je Jugoslavija postala ena izmed košarkarskih velesil, ki je na mednarodnih tekmovanjih vedno posegala po najvišjih mestih (povzeto po Pavlovič, 2000).

Med drugo svetovno vojno je razvoj košarke pri nas zamrl. Po drugi svetovni vojni pa se je začel ponoven razvoj. Sredi leta 1945 je bil ustanovljen Fizkulturni odbor Slovenije (kasneje Fizkulturna zveza Slovenije) in z njim se je v Sloveniji začelo prvo organizirano delo v košarki. Leta 1946 je bila košarka že uvedena v osnovne šole, kar je pomenilo velik napredek za slovensko košarko. Zaradi vse večjega zanimanja za košarko je bilo potrebno ustanoviti samostojno organizacijo, kjer bi reševali vse organizacijske težave, vezane na košarko. Tako je bila leta 1950 ustanovljena Košarkarska zveza Slovenije (KZS), ki je takoj ob ustanovitvi postavila smernice za razvoj košarke v naši deželi.

Najuspešnejše obdobje slovenske košarke v nekdanji Jugoslaviji je bilo od leta 1957 do 1970. Takrat je bila KK Olimpija šestkrat državni prvak Jugoslavije. Nekaj slovenskih igralcev in igralk je tudi zelo uspešno igralo v različnih jugoslovanskih državnih reprezentancah. Leta 1970 je bilo v Ljubljani svetovno košarkarsko prvenstvo.

Še pred tem se je leta 1966 začelo najbolj množično šolsko tekmovanje starejših dečkov in deklic; Pionirski košarkarski festival (PF). Ta se je leta 1983 razširil tudi na mlajše dečke in deklice. To tekmovanje je vplivalo na razmah košarke v šolah, posredno pa tudi v košarkarskih klubih. Leta 1992 (leto po osamosvojitvi Slovenije) so Košarkarsko zvezo Slovenije sprejeli v Mednarodno košarkarsko zvezo (FIBA) (Pavlovič, 2000).

Po osamosvojitvi je v klubske konkurenci dosegla največji uspeh tedanja Smelt Olimpija z osvojitvijo evropskega pokala v sezoni 1993/1994, v sezoni 1996/1997 pa s tretjim mestom v

pokalu evropskih prvakov (današnja »Evro Liga«). KK Krka Novo mesto je v sezoni 2010/11 osvojila ULEB pokal.

Med največja uspeha slovenske članske reprezentance sodita udeležba na svetovnem prvenstvu na Japonskem leta 2006 in uvrstitev v polfinale evropskega prvenstva na Poljskem 2009.

Omeniti velja še organizacijo evropskega prvenstva 2013, kar bo nedvomno prvovrsten športni dogodek in velik izziv za slovenske organizatorje največjega evropskega tekmovanja, za športnike pa dodaten motiv dokazati se pred domačimi navijači.

3. SPREMEMBE KOŠARKARSKIH PRAVIL IN IGRE SKOZI ČAS

Košarkarska igra se je zelo hitro razvijala, še posebej v zadnjih dvajsetih letih. To je posledica naraščajočih interesov gledalcev, sponzorjev in proizvajalcev športne opreme ter z njimi povezanih boljših pogojev za treniranje in tekmovanje. Temelj tega razvoja predstavljajo spremembe košarkarskih pravil. Te posredno vplivajo na spremembe v tehniki in taktiki igre, ki zagotavljajo večjo dinamičnost in negotovost v igri, to pa posledično prinaša večjo zanimivost in privlačnost za gledalce.

Izumitelj košarkarske igre dr. Naismith je že na začetku postavil 14 temeljnih členov pravil. Objavil jih je 21. decembra leta 1891 na oglasni tabli zraven vhodnih vrat v telovadnico:

1. Igralec lahko poda žogo v katero koli smer z eno ali obema rokama.
2. Žogo lahko vodi v vse smeri z eno ali obema rokama, vendar nikoli s pestjo.
3. Igralec ne sme teči z žogo; podati ali vreči jo mora z mesta, na katerem se je z njo ustavil.
4. Igralci morajo žogo držati med dlanmi. Rok ali telesa ne smejo uporabljati.
5. Igralci ne smejo potiskati, spotikati ali se dotikati nasprotnika. Prva kršitev tega pravila je prekršek, druga pa diskvalifikacija do naslednje igre. Če igralec želi namerno škodovati nasprotniku, je izključen za celotno tekmo.
6. Udarjanje s pestjo po žogi je prekršek.
7. Če katera ekipa naredi tri prekrške zaporedoma, nasprotna ekipa izvaja dva prosta meta.
8. Zadetek je dosežen, če je žoga po metu ostala v košu. Če je bila žoga na obroču in je nasprotnik premaknil njo ali koš, je to zadetek.
9. Žogo, ki je šla iz igrišča, poda igralec nazaj v igro. Prvi, ki žogo sprejme, jo vodi naprej.
10. Podajalec ima na voljo pet sekund. Če čas preseže, žogo dobi nasprotnik.
11. Delegat srečanja se mora seznaniti glede napak in o tem obvestiti sodnika. Lahko tudi diskvalificira ljudi, v skladu s členom 5.

12. Sodnik razsoja, kdaj je žoga v igri, zunaj igrišča, kateri ekipi žoga pripada in meri čas. Odloči, kdaj je bil pravilno dosežen zadetek in izvaja opravila, ki jih običajno izvaja zapisnikar.
13. Igralni čas traja dvakrat po petnajst minut, vmes je pet minut odmora.
14. Ekipa, ki doseže največ točk, zmaga.

Osnovna ideja teh pravil je ostala do danes. Sama pravila pa so se skozi zgodovinski razvoj v določenih delih spreminjala in dopolnjevala skladno s potrebami, spreminjanjem pogojev igranja, kakovostjo igralcev, razvojem tehnike in taktike ter zahtevami gledalcev in sponzorjev.

V današnjem času si športni navdušenci želijo gledati spektakel, v katerem bodo imeli možnost videti športnike z visoko razvitimi fizičnimi sposobnostmi, njihove akcije pa izvedene z veliko natančnostjo. Takšna igra zahteva od sodobnega košarkarja maksimalno kondicijsko in tehnično pripravljenost ter visoko stopnjo individualne in kolektivne taktike (Trninič, 1996). Z vsemi spremembami so se sočasno spreminjale tudi igralne vloge in opravila posameznih igralcev.

Takoj po drugi svetovni vojni je bila igra počasna in zato manj atraktivna. Centri so predvsem stali v polju omejitve, kjer so čakali na podajo ali odbite žoge, te pa so zlahka potiskali skozi obroč. Zaradi časovne neomejenosti napada je prišlo pogosto do zavlačevanja igre, še posebno, če je ena ekipa vodila za nekaj točk. Branilci so lahko v nedogled vodili žogo po celem igrišču, tudi na svoji polovici. Ura se ob prekinitvah ni ustavljala.

Leta 1949 so uvedli revolucionarno pravilo »treh sekund«, ki je v veljavi še danes. A ker je bilo polje omejitve precej manjše kot danes, to pravilo ni imelo večjega pomena. Zaradi tega so pod košem še naprej »kraljevali« visoki igralci, kjer za nizke igralce ni bilo prostora. Da bi se žoga iz obrambne v napadalno polovico prenašala hitreje, so omejili prenos žoge v napadalno polovico na deset sekund. Uvedba tega pravila je vplivala na hitrejše igranje. V tem obdobju so bili nižji igralci zadolženi za mete od daleč. Skok je predstavljal prednost za visoko igralce, napad pa je prevladoval nad obrambo.

Leta 1957 se je polje omejitve razširilo. S tem so morali igrati centri v napadu nekoliko stran od koša, z njimi pa posledično tudi obrambni centri. Tako je nastalo več prostora za prodore zunanjih igralcev pod koš in več možnosti za njihov skok. S pravili so določili še eno časovno omejitev; čas napada na trideset sekund. To pravilo je povzročilo pravo revolucijo v košarkarski igri.

Igra je postala precej hitrejša, obramba agresivnejša, kar je odprlo dodatno možnost za sicer manjše, a hitrejša igralce na položaju branilcev. Začeli so igrati tudi prehodne obrambe (tesno pokrivanje nasprotnika po vsem igrišču, $\frac{3}{4}$ igrišča ali na polovici igrišča). To je ob uspešnem branjenju, zaradi časovne omejitve napada, predstavljalo še večji pomen.

S tesnim pokrivanjem na nasprotni polovici so ekipe želele doseči, da nasprotnik ni uspel metati na koš v tridesetih sekundah oz. da so metali na koš v zadnjih sekundah napada iz povsem neizdelanih akcij. Takšno igro je prvič prikazala reprezentanca ZDA na OI v Rimu leta 1960, kjer so popolnoma prevladovali (Žibrat, 1996).

Od leta 1961 naprej je lahko trener ob vsaki prekinitvi menjal igralce. Vloga trenerja je s tem postala še pomembnejša, saj je z menjavami lahko taktično vodil moštvo. Igro so v zadnjih petih minutah ob prekinitvah ustavljali.

V tem obdobju se je obramba izenačila z napadom. Igra je postala bolj zanimiva. Določene kontakte med igralci so dovolili leta 1969. To pravilo je spet povzročilo pomembne spremembe v košarki. Obramba je postala pomembnejši del igre, zato so igralci morali biti močnejši. Kot pomembno novost v pravilih velja omeniti tudi, da se je od tega leta dalje ura ustavljala ob vsaki prekinitvi. Zaradi te novosti se je aktivni čas igranja povečal toliko, da je le dobra kondicijska pripravljenost igralcev zagotavljala uspeh. V procesih treniranja je kondicijska priprava postala del vsakdanjega treninga.

Leta 1976 so novosti v pravilih vplivale predvsem na igro v obrambi. Bonus desetih osebnih napak in pravilo »tri za dva« (če je igralec enega od dveh prostih metov zgrešil, je imel na voljo še tretjega), sta zahtevala od igralcev, da so kljub agresivni obrambi morali paziti, da niso napravili prehitro pet dovoljenih osebnih napak. Po tem obdobju je prišlo spet do ravnotežja med napadom in obrambo (Pavlovič, 2000).

Do naslednjih večjih sprememb je ponovno prišlo leta 1984. Uvedene so bile naslednje novosti:

- met izza črte 6,25m je štel tri točke,
- bonus desetih osebnih napak so zmanjšali na sedem,
- igralci so imeli na voljo dva prosta meta pri »veliki osebni napaki« oz. prvi prosti met za drugega pri »mali osebni napaki« (če je igralec prvi prosti met zadel, je lahko metal še drugega),
- za izbijanje žoge izven igralnega polja ekipa ni dobila novih trideset sekund, ampak le ostanek časa za napad.

Slednja sprememba je bila v prid obrambe.

Zaradi uvedbe meta za tri točke so se razvili igralci specializirani prav za to nalogo. Pri dodeljevanju nalog »ostrostreleca« so zaradi natančnosti in boljše koordinacije gibov prišli do izraza igralci na zunanjih položajih (krilni branilci, branilci strelci, krila). Zaradi te novosti in širšega igrišča so se morali zunanji obrambni igralci razširiti in pomakniti še bolj ven. Tako je postal njihov prostor gibanja precej večji. Z metom za tri ročke so dobili zunanji igralci zelo močno orožje. Postali so še nevarnejši in manj predvidljivi, v zelo kratkem času so lahko dosegli veliko število točk.

Novi bonus pa je zahteval ravno pravšnjo agresivnost obrambnih igralcev in prilagajanje sodnikovemu kriteriju. Po tem letu so uvedli še nekaj novosti v košarkarskih pravilih. Predvsem moramo omeniti novost v obliki pregibnih obročev (s tem so preprečili lomljenje košarkarskih tabel), spremembe pri tehničnih in nešportnih (namernih) napakah, spremembe pri sojenju korakov, postavljanje igralcev pri prostih metih in dosojanju korakov pri izvajanju žoge iz avta.

Leta 2000 in 2010 je prišlo do novih pomembnih sprememb, zaradi katerih je postala igra hitrejša. S tem so se pravila FIBA še bolj približala pravilom NBA, po katerih od nekdanj igrajo najkakovostnejši igralci in moštva v ZDA.

Pomembne novosti, ki so postale aktualne leta 2000:

- čas igranja: 4 x 10 minut (prej 2x 20 minut),
- bonus osebnih napak: 4 v četrtini (prej 7 na polčas),
- časovna omejitev napada na 24 sekund (prej 30 sekund),

- časovna omejitev (8 sekund) za prenos žoge iz obrambne v napadalno polovico (prej 10 sekund),
- zaustavljanje ure po vsakem košu v zadnjih dveh minutah tekme in vsakem podaljšku (prej se ura ni ustavljala).

Pomembne novosti v veljavi od leta 2010:

- prostor omejitve je dobil pravokotno obliko (prej trapez),
- črta meta za tri točke od obroča pomaknjena na 6,75m (prej 6,25m),
- spremembe v pravilu 24 sekund (po nogi ali malem prekršku še 14 sekund časa za napad).

Tako se je košarka spremenila v eno najatraktivnejših in dinamičnih moštvenih športnih iger z žogo, s polno preobratov, kjer zmagovalec pogosto ni znan vse do zadnje sekunde tekme. Napadi se hitreje zaključujejo, gledalci vidijo veliko število napadov in lepih akcij (Žibrat, 1996).

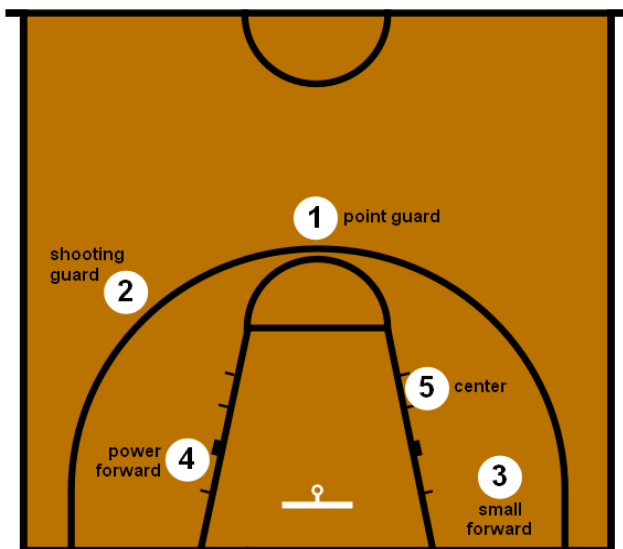
Košarka pa naj bi po mnenju Pavloviča (2000) tudi v prihodnje ohranjala tri temeljne značilnosti: igro, tekmovanje in zabavo. Poudarjeno treniranje taktike igre na škodo tehnike košarkarske igre ne more obogatiti, zadovoljiti in motivirati gledalcev, ki prihajajo v košarkarske dvorane. Vrnitev duhovitosti in domiselnosti v košarkarsko igro pri treniranju mladih košarkarjev je zato eden od temeljnih pogojev za obstoj košarkarske igre. Slogan »igrati igro in v njej uživati« pa je realnost košarke.

3.1 Tipi igralcev, igralne vloge in opravila

Zaradi specifičnosti igranja v različnih delih igrišča, tako v napadu kot v obrambi, so zelo zgodaj igralci dobili različne igralne vloge v napadu in obrambi, ki so bile povezane z njihovimi lastnosti in specialnimi opravili na igrišču. Na začetku razvoja košarke so trenerji delili igralce na tri temeljne tipe: **branilce, krila in centre**. Ti so opravljali tri temeljne igralne vloge v določenih prostorih igrišča. Kasneje so košarkarski strokovnjaki igralcem začeli dodeljevati še večstranske, vsestranske ali specifične igralne vloge, ki so ustrezale njihovim lastnostim in znanju. S tem so optimizirali njihov potencial, posredno pa tudi učinkovitost ekip.

Danes v košarki poznamo pet temeljnih tipov igralcev:

- **branilce organizatorje – 1** (»point guard«, sredinski branilec, prvi branilec),
- **krilne branilce – 2** (»shooting guard«, branilec strelec, visoki branilec, drugi branilec),
- **krila – 3** (»small forward«, nizko krilo),
- **krilne centre – 4** (»power forward«, močno krilo, krilni center) in
- **centre – 5** (»center«, spodnji ali zgornji center).

Slika 1: Prikaz in razporeditev košarkarjev glede na njihovo igralno mesto. (Pridobljeno 4.1.2012 iz: <http://sl.wikipedia.org/wiki/Ko%C5%A1arka>).

Različni tipi igralcev opravljajo različne igralne vloge, znotraj njih pa opravljajo različna igralna opravila ali naloge na določenih delih igrišča (zunanji igralci pretežno zunaj in okoli polja omejitve, centri večinoma ob in v njem). Igralna vloga okvirno določa: najpogostejši začetni položaj igralca, prostor v katerem se giblje, sodelovanje med igralci in igralna opravila. Vse omenjeno pa je odvisno tudi od skupne taktike v napadu in obrambi (Dežman in Trninić, 2005).

Tipi 2 in 4 veljajo za večstranske igralce. Med njimi so tudi vsestranski tipi igralcev in specialisti. Vsestranski in večstranski igralci imajo tako sestavo značilnosti, lastnosti in znanja, ki jim omogoča uspešno igranje več igralnih vlog. Z ustrezno delitvijo vlog in nalog med igralci lahko dosežemo večjo učinkovitost celotnega moštva.

Ker posamezne igralne vloge zahtevajo specifično strukturo dimenzij psihosomatskega statusa, se posamezni tipi igralcev razlikujejo v morfoloških, motoričnih, funkcionalnih in psihosocialnih dimenzijah. Glede na značilnosti posameznih igralnih vlog imajo še posebej pomembno vlogo morfološke značilnosti in motorične sposobnosti, ki v največji meri opredeljujejo potencial igralca in njegovo igralno uspešnost in učinkovitost. Za uspešno igro mora igralec sposobnosti, lastnosti in značilnosti razviti na ustrezno raven, kar pa lahko doseže le z načrtnim in kakovostnim treningom. Zaradi različnih zahtev in razlik v metodah treniranja ne moremo več govoriti o splošnem modelu košarkarja, ampak le o modelu posameznih tipov košarkarjev, ki igrajo na posameznih položajih (Trninić, 1996).

3.1.1 Značilnosti branilcev organizatorjev in njihovih igralnih opravil

V sodobni košarki se vlogi branilca organizatorja in krilnega branilca v nekaterih delih razlikujeta, a sta v težnji po sinergiji in uspešnosti ekipe tako v napadu kot v obrambi medsebojno povezani.

Branilci organizatorji so največkrat najmanjši (od 180 do 200 cm) in najhitrejši igralci v ekipi z dobrim pregledom nad dogajanjem na igrišču. Imajo posebne značilnosti, ki so bistvenega pomena pri vodenju ekipe. Uspešni morajo biti v prepoznavanju različnih igralnih situacij in jih uspešno ter nesebično reševati. Tako zaposlujejo ostale igralce moštva, narekujejo tempo igre in so kot podaljšana roka trenerja na igrišču (Erčulj, 1998).

Vloga branilca organizatorja je temeljna za uspešno igranje vsake ekipe (možgani ekipe). Imeti mora dobro razvite vodstvene sposobnosti, ki mu med soigralci omogočajo avtoriteto na, ob in zunaj igrišča. Naloga branilca organizatorja je tudi posredno in neposredno pomagati drugim igralcem v vseh fazah igre.

Branilci organizatorji hitro prenašajo žogo iz obrambe v **napad**. V protinapadu sodelujejo v zaključku napada. Če ga niso uspeli izvesti, organizirajo zgodnji ali postavljen napad. Pri teh dveh napadih svoje napadalne dejavnosti izvajajo večinoma zunaj polja omejitve okrog črte treh točk. Njihovo temeljno napadalno mesto je pred poljem omejitve (običajno na vrhu napada). Z uspešnim preigravanjem ali z izkoriščanjem blokad soigralcev se odkrivajo, prebijajo prve linije obrambe, prodirajo v vrzeli pod koš, kjer zaposlijo centre ali zunanje igralce, ali sami zaključijo napad (Dežman, 2005). Po potrebi mečejo na koš z razdalje ali pol razdalje.

V **obrambi** največkrat pokrivajo nasprotne branilce organizatorje ali krilne branilce, včasih tudi krila. Po metu otežujejo sprejem prve podaje v protinapad, vnos žoge v igrišče ali ovirajo hiter prenos žoge. Po izgubljeni žogi se hitro vračajo v obrambno polovico igrišča, agresivno pokrivajo napadalca z žogo in mu onemogočajo mirno organiziranje napada. Pomagajo soigralcem v obrambi (npr. pri različnih blokadah, podvajanju napadalcev, obrambnih vrtenjih). V presing obrambah igrajo v prvi liniji obrambe, pogosto tudi vlogo »zankarja«.

Izpopolnjevanje branilcev organizatorjev gre v smeri povečanja njihovih napadalnih zmožnosti, uspešnosti metov iz večjih razdalj ter intenzivnosti tesnega pokrivanja (Dežman, 2005).

Primeri uspešnih košarkarjev iz EP 2011, ki so igrali vlogo branilca organizatorja:

- **J. C. Navarro** (FC Barcelona, Španija),
- **Tony Parker** (San Antonio Spurs, ZDA) in
- **Bo McCalebb** (Sienna, Italija).

3.1.2 Značilnosti krilnih branilcev in njihovih igralnih opravil

Krilni branilec se v napadu običajno postavlja na krilne branilske položaje (na levi in/ali desni strani nad črto treh točk). Je največkrat nekoliko višji kot branilec organizator (običajno so visoki med 185 in 202 cm). Njegova igralna opravila zajemajo igralna opravila branilcev organizatorjev in krilnih igralcev (je večstranski igralec). Večkrat mora po potrebi prevzeti tudi vlogo branilca organizatorja, po potrebi tudi krila. Če je nujno, pomaga pri prenosu žoge v napadalno polovico in pri organizaciji napada.

Že iz angleškega izraza (»shooting guard« - branilec strelec) lahko razberemo, da gre za tip igralca, ki je v **napadu** najnevarnejši pri metih na koš s pol razdalje in od daleč (metih za tri točke). Izvaja pa v napadu tudi druga igralna opravila, ki so značilna tako za branilce organizatorje in krile igralce (prodira pod obroč, asistira, skače za odbito žogo ...).

Prvenstvene naloge krilnega branilca v **obrambi** so pokrivanje branilcev ali krilnih košarkarjev, ki imajo podobne karakteristike in sposobnosti kot on sam. Običajno so zadolženi za pokrivanje nasprotnikovih najučinkovitejših strelcev. Številni krilni branilci so znani po velikem številu odvzetih žog. Tako v napadu kot v obrambi izvajajo tudi druga igralna opravila, ki so značilna tako za branilce organizatorje in krile igralce.

Primeri uspešnih košarkarjev iz EP 2011, ki so igrali vlogo krilnega branilca, so:

- **Miloš Teodošič** (CSKA Moskva, Rusija),
- **Petteri Koponen** (Virtus Bologna, Italija) in
- **Zoran Dragič** (Krka Novo mesto, Slovenija).

3.1.3 Značilnosti kril in njihovih igralnih opravil

Igralce na položaju krila lahko glede na njihovo telesno višino delimo na “nizko” in “visoko” krilo. Slednji spadajo med krilne centre. Višina nizkih krilnih igralcev je navadno med 195 in 209 cm. Običajno so hitri, vitki igralci, z dobro tehniko. Njihova igralna vloga je podobna kot pri visokih branilcih.

Krilo, ki uspešno skoči za žogo v obrambi, poskuša žogo hitro podati branilcu v protinapad. Nato teče za **napadom** in prevzame vlogo sledilca. Če krilo ni ujel žoge, steče hitro v protinapad. Po prenosu žoge se lahko vključi v zaključek protinapada. V zgodnjem in postavljenem napadu se krila gibljejo največ med prostoroma namenjenima centrom in krilnim branilcem. Njihovo temeljno igralno mesto je ob strani prostora omejitve (»raket«). S svojim postavljanjem in gibanjem ustvarjajo širino napada (veliko se gibljejo brez žoge – se odkrivajo samostojno ali s pomočjo blokade soigralca). Na koš mečejo iz vseh razdalj, imajo dober prodor z mesta, znajo reševati igralne situacije na vseh položajih (tudi s hrbtom proti košu) in sodelujejo s centrom.

V **obrambi** krila največkrat pokrivajo nasprotnikove krilne igralce. Če je potrebno, pa tudi centre ali branilce. Po metu skočijo za odbito žogo, ovirajo prvo podajo v protinapad. Lahko se tudi hitro vrnejo pod svoj koš, ker s svojim postavljanjem otežujejo podaje in kroženje žoge okoli polja omejitve. Pomagajo branilcem in centrom v obrambi (npr. pri različnih blokadah, podvajanju napadalcev). Poskušajo blokirati ali ovirati mete nasprotnikov. Po njihovem metu jim zaprejo pot do koša in skočijo za žogo. V prehodnih obrambah igrajo največkrat v drugi liniji obrambe - igrajo vlogo »prestreznika« ali »zankarja«. Izpopolnjevanje krilnih igralcev gre v smeri vsestranskosti (Dežman, 2005). Krilni igralci imajo pomembno vlogo v vseh fazah igre. Predstavljajo vez med prednjo in zadnjo linijo obrambe in napada, s čimer zadržujejo širino (Erčulj, 1998). Običajno je v tej skupini igralcev največ vsestranskih igralcev.

Primeri uspešnih košarkarjev iz EP 2011, ki so igrali vlogo krila, so:

- **Andrei Kirilenko** (CSKA Moskva, Rusija),
- **Duško Savanovič** (Valencia, Španija) in
- **Elmir Predžič** (Fenerbahçe Istanbul, Turčija).

3.1.4 Značilnosti krilnih centrov in njihovih igralnih opravil

Igralna vloga krilnega centra se je razvila v zadnjem obdobju. To je igralec, ki lahko igra kot center ali krilni igralec (odvisno od skupne taktike ekipe). Zato so tudi njihova igralna opravila mešanica igralnih opravil centrov in krilnih igralcev (so večstranski igralci). Običajno je njihova telesna višina med 200 in 215 cm.

V **napadu** igra veliko eden na enega, obrnjen z obrazom ali s hrbtom proti košu. Hkrati je zmožen zadeti z večje oddaljenosti od obroča, pogosto celo mete za tri točke. Tisti z boljšim tehničnim znanjem lahko tudi uspešno prodirajo pod koš.

Pomembno opravilo krilnih centrov je postavljanje blokad zunanjim igralcem ali centru in aktivno odkrivanje ali vtekanje iz blokade. V fazi zaključka napada iščejo najboljši položaj za napadalen skok.

V **obrambi** krilni center nadzoruje sredino pod košem, se izogiba blokadam, po metu nasprotnika pa zapira prostor pod obročem in skakače za odbitimi žogami. Pokriva nasprotnike (krila, krilne centre in centre), ki imajo podobne karakteristike kot jih ima sam.

Trininić (1996) meni, da igralna vloga krilnih igralcev zahteva, poleg ustrezne telesne višine in moči, tudi okretnost in koordinacijo. Ni redkost, da je krilni center celo prvi skakalec ekipe. Pod manj pomembne lastnosti in sposobnosti na tem igralnem mestu navaja gibanje igralca v napadu brez žoge, pomembnost tehnike podajanja in kontrole žoge.

Primeri uspešnih košarkarjev iz EP 2011, ki so igrali vlogo krilnega centra, so:

- **Erazem Lorbek** (FC Barcelona, Španija),
- **Dirk Nowitzki** (Dallas Mavericks, ZDA) in
- **Ersan Ilyasova** (Milwaukee Bucks, ZDA).

3.1.5 Značilnosti centrov in njihovih igralnih opravil

Igralec na položaju centra je notranji igralec. Sem sodijo igralci, ki so telesno najmočnejši in običajno najvišji v moštvu (najpogosteje so visoki od 204 do 220 cm). Center mora obvladati širok obseg tehnično-taktičnih znanj in jih znati uporabljati proti ostri in tesni obrambi v bližini koša, kjer je malo prostora in malo časa za akcijo. Posebej pomembna znanja so tista, ki jih izvaja s hrbtom obrnjen proti košu. Center, ki je uspešno ulovil žogo v obrambi, poskuša podati žogo branilcu ali krilu v protinapad, nato steče za napadom in prevzame igralno vlogo varovalca.

V zgodnjem in postavljenem **napadu** se centri najpogosteje gibljejo ob in v polju omejitve. Njihovo temeljno igralno mesto je ob omenjenem polju (spodnji ali sredinski center) ali na njegovem vrhu (zgornji center). S svojim postavljanjem in gibanjem predvsem ustvarjajo globino napada. Centri postavljajo čvrste blokade zunanjim igralcem ali drugim centrom. Centri skušajo sprejeti žogo čim bliže košu, največkrat tako, da so s hrbtom ali bočno obrnjeni proti njemu. Ker jih obrambni igralci ves čas tesno pokrivajo in so z njimi v nenehnem stiku, uporabljajo specifično tehniko gibanja z rokami in nogami. Mečejo iz neposredne bližine koša in s pol razdalje, redkeje prodirajo pod koš. Zaradi slabše tehnike vodenja in biomehaničnih zakonitosti, predvsem pa zaradi tesnega pokrivanja in zgoščene obrambe v prostoru pod košem, centri manj uporabljajo vodenje žoge. Pri preigravanju si največkrat pomagajo z različnimi varanji. Te sicer lahko izvajajo hrbtno ali čelno, pogosteje pa varajo tako, da žogo držijo z obema rokama. Tudi v tem primeru so lahko hrbtno ali čelno obrnjeni proti košu. Pri tem uporabljajo predvsem varanja obrata, meta in prodora (Erčulj, 2007).

V **obrambi** centri pokrivajo nasprotnikove centre, krilne centre, če je potrebno tudi krilne igralce. Po metu skočijo za odbito žogo ali ovirajo prvo podajo v protinapad. Če jim to ne uspe, se po najkrajši poti (po sredini igrišča) vrnejo pod svoj koš. V postavljeni obrambi obrambni center ovira podajo žoge napadalnemu centru. Če slednji sprejme žogo, ovira njegove akcije in met na koš. Po metu mu zapre pot do koša in skoči za odbito žogo. Centri morajo imeti dober nadzor nad sredino polja omejitve. Pomagati morajo soigralcem v obrambi (npr. pri prodorih, različnih blokadah zunanjih igralcev). V prehodnih obrambah igrajo v zadnji liniji vlogo zaščitnika koša.

Vrhunski center mora dandanes biti sposoben sodelovati v kolektivni, dinamični in agresivni obrambi, ne pa samo za kritje svojega igralca. Te potrebe sodobnih obramb so pravočasne rotacije in gibanja na stran žoge (zapiranje čelne linije in postavljanje za izsiljevanje osebne napake v napadu ter oviranje gibanja napadalcev v pravokotniku). Hkrati morajo biti centri sposobni solidno pokriti igralce, ki igrajo na drugih igralnih mestih, če pride do prevzemanja. Prav tako naj bi bili najuspešnejši skakalci ekipe. Njihova naloga je v celoti zaustaviti nasprotno ekipo in ne samo posameznika za katerega so zadolženi. Z nadzorom pravokotnika onemogočajo nasprotniku neoviran prodor, skok in met iz bližine koša. Obrambne naloge morajo centri izvajati s popolno koncentracijo in z racionalno rabo moči, ker se le tako lahko izognejo težavam z osebnimi napakami. Prav nagnjenost k velikemu številu osebnih napak je velika slabost mnogih centrov, tudi vrhunskih (Kukič, 2000).

Veliko ekip v sodobni košarki gradi igro na centrih, ker če so le-ti nevarni za nasprotnikov koš, nase vežejo obrambne igralce. To posledično pripelje do tega, da imajo soigralci na zunanjih položajih več prostora za neovirane mete z razdalje ali prodore. Vedno več centrov je tudi sposobnih uspešno metati od daleč. Izpopolnjevanje centrov gre v smeri razširitve njihovega delovanja, povečanja dinamičnosti in gibljivosti, večanja odstotka zadevanja metov s srednjih razdalj, od daleč in izpod koša (Dežman, 2005).

Primeri uspešnih košarkarjev iz EP 2011, ki so igrali vlogo centra, so:

- **Marc Gasol** (FC Barcelona, Španija),
- **Nenad Krstić** (CSKA Moskva, Rusija) in
- **Timofey Mozgov** (Denver Nuggets, ZDA).

4. CILJI

Cilj diplomskega dela so bili:

1. opredeliti lastnosti in igralna opravila petih tipov igralcev;
2. anketirati tri kakovostne košarkarske strokovnjake, da ocenijo pomembnost izbranih lastnosti ali igralnih opravil za posamezen tip igralca z ocenami od 1 do 5;
3. na podlagi ocen iz izpolnjenih anketnih vprašalnikov oblikovati profil lastnosti in igralnih opravil petih tipov igralcev, še posebej obeh tipov branilcev;
4. zbrati podatke o igralni učinkovitosti (statistične kazalce v napadu in obrambi) petih tipov igralcev na Evropskem članskem prvenstvu v Litvi leta 2011;
5. ugotoviti razlike med petimi tipi igralcev v omenjenih statističnih kazalcih v napadu in obrambi, še posebej med obema tipoma branilcev.

5. METODE DE LA

5.1 Vzorec igralcev

V vzorec smo zajeli 144 igralcev prvih šestnajstih reprezentanc, ki so igralne na EP 2011 v Litvi. Med njimi je bilo 28 branilcev organizatorjev (PG), 32 branilcev (G, SG, GF), 29 kril, (F, SF), 30 krilnih centrov (PF, FC) in 25 centrov (C). Igralne vloge teh petih tipov igralcev so določili trenerji posameznih reprezentanc. Ker so trenerji uporabili različne oznake igralnih vlog, smo jih razporedili tako, kot je navedeno v drugem stavku.

5.2 Vzorec trenerjev ocenjevalcev

V vzorcu ocenjevalcev so bili trije uspešni slovenski košarkarski trenerji, ki so intenzivno spremljali tekme reprezentanc na omenjenem prvenstvu. Omenjeni trenerji so s pomočjo anketnega vprašalnika določili profil lastnosti in igralnih opravil vseh tipov branilcev.

5.3 Vzorec spremenljivk

Anketni vprašalnik je vseboval štiri sklope spremenljivk:

- v prvem sklopu sta bili zajeti dve (2) antropometrični meri in trinajst (13) gibalnih sposobnosti,
- v drugem sklopu je bilo osem (8) psihičnih lastnosti,
- v tretjem sklopu triintrideset (33) igralnih opravil v obrambi in
- v četrtem pa petinpetdeset (55) igralnih opravil v napadu.

V vzorec osebnih značilnosti izbranih igralcev in kazalcev igralne učinkovitosti smo vključili tri sklope spremenljivk. V prvem sklopu so bile telesna višina, starost in minute igranja na tekmo. V drugem sklopu je bilo 13 kazalcev igralne učinkovitosti v napadu, v tretjem pa 5 spremenljivk igralne učinkovitosti v obrambi.

5.4 Zgled anketnega vprašalnika

Profil lastnosti in igralnih opravil petih tipov igralcev

Ocenjevalec: _____

V okenca pod petimi tipi igralcev (**1, 2, 3, 4, 5**) vpišite za vsak kriterij (lastnost, igralno opravilo) njegovo pomembnost za učinkovito igranje posamezne igralne vloge (z ocenami od 1 do 5). Igralna vloga okvirno določa: začetni položaj igralca, prostor, v katerem se giblje, sodelovanje med igralci in igralna opravila.

*Ocenjujte **splošne (najpogostejše)** lastnosti in igralna opravila posameznih tipov igralcev. Naj vas ne zavedejo specifične značilnosti izbranih igralcev, ki igrajo določeno igralno vlogo, še posebej, če so to vsestranski (univerzalni) igralci.*

Tipi igralcev in njihove igralne vloge ter najpogostejše oznake:

- 1 – branilec organizator – PG,
- 2 – krilni branilec, branilec strelec, branilec – SG, G, GF,
- 3 – nizko krilo, krilo – SF, F,
- 4 – močno krilo, krilni center – PF, FC,
- 5 – center – C.

Ocene pomembnosti:

- 1 – zelo nizka,
- 2 – nizka,
- 3 – srednja,
- 4 – visoka,
- 5 – zelo visoka.

Ocene so lahko tudi vmesne (**1,5; 2,5; 3,5 in 4,5**).

M	Morfološke in gibalne lastnosti / igralna vloga	1	2	3	4	5
1.	Telesna višina					
2.	Telesna teža					
3.	Hitrost pospeševanja					
4.	Hitra moč nog (odrivna moč)					
5.	Maksimalna (absolutna) moč telesa					
6.	Vzdržljivostna moč nog					
7.	Agilnost (sposobnost hitrega spreminjanja smeri)					
8.	Sposobnost za uspešno uravnavanje gibanja (koordinacija)					
9.	Sposobnost za uspešno usklajevanje gibanje v prostoru in času (timing)					
10.	Preciznost zadevanja					
11.	Preciznost podajanja					
12.	Statično ravnotežje (ravnotežje na mestu)					
13.	Dinamično ravnotežje (ravnotežje med gibanjem)					
14.	Osnovna (aerobna) vzdržljivost					
15.	Specialna (anaerobna) vzdržljivost					

P	Psihične lastnosti / igralna vloga	1	2	3	4	5
1.	Situacijsko (taktično) mišljenje (hitrost in kakovost)					
2.	Sposobnost organiziranja igre					
3.	Sposobnost predvidevanja dogodkov (anticipacija)					
4.	Sposobnost zaznavanja prostora in gibanja (orientacija v prostoru)					
5.	Občutek za postavljanje in gibanje v zoženem prostoru					
6.	Občutek za prodiranje v vrzeli					
7.	Sposobnost igranja v dotiku (kontaktna igra)					
8.	Sposobnost sodelovanja					

O	Igralna opravila v obrambi / igralna vloga	1	2	3	4	5
1.	Sodelovanje v prednji liniji prehodnih (tranzicijskih) obramb					
2.	Sodelovanje v srednji liniji prehodnih obramb					
3.	Sodelovanje v zadnji liniji prehodnih obramb					
4.	Pokrivanje branilcev v postavljeni osebni (»mož – moža«) obrambi					
5.	Pokrivanje kril v postavljeni osebni obrambi					
6.	Pokrivanje centrov v postavljeni osebni obrambi					
7.	Sodelovanje v prednji liniji postavljenih conskih obramb					
8.	Sodelovanje v srednji liniji postavljenih conskih obramb					
9.	Sodelovanje v zadnji liniji postavljenih conskih obramb					
10.	Sodelovanje v podvajanju napadalca z žogo v napadalni polovici					
11.	Sodelovanje v podvajanju napadalca z žogo nad poljem omejitve (»raketo«)					
12.	Sodelovanje v podvajanju napadalca z žogo v kotih					
13.	Sodelovanje v podvajanju napadalca z žogo v ali ob polju omejitve					
14.	Odvzemanje žoge med vodenjem napadalca					
15.	Odvzemanje (prestrezanje) podanih žog					
16.	Sodelovanje v oviranju zaključka protinapada s številčno premočjo					

17.	Pokrivanje zunanjih napadalcev, ki se odkrivajo ali vtekajo prečno					
18.	Pokrivanje zunanjih napadalcev, ki se odkrivajo ali vtekajo vzdolžno					
19.	Pokrivanje zunanjih napadalcev, ki se odkrivajo ali vtekajo diagonalno					
20.	Pokrivanje notranjih napadalcev, ki se odkrivajo ali vtekajo					
21.	Sodelovanje v obrambi proti blokadam k žogi					
22.	Sodelovanje v obrambi proti blokadam napadalcu brez žoge					
23.	Pomaganje v obrambi 1 – pomagaj in se vrni					
24.	Pomaganje v obrambi 2 – zaustavljanje, »bumpiranje« napadalca					
25.	Pomaganje v obrambi 3 – prevzemanje					
26.	Blokiranje meta					
27.	Zapiranje poti do koša pred skokom za žogo v obrambi					
28.	Skok v obrambi					
29.	Skok v napadu po metu na koš, ko žoga ni bila od nikogar					
30.	Osebne napake nad napadalci v napadalni polovici					
31.	Osebne napake nad branilci v obrambni polovici					
32.	Osebne napake nad krilnimi igralci v obrambni polovici					
33.	Osebne napake nad centri v obrambni polovici					

N	Igralna opravila v napadu / igralna vloga	1	2	3	4	5
1.	Skok za odbito žogo pri sodniškem metu					
2.	Vnos žoge izza čelne črte v obrambni polovici					
3.	Vnos žoge izza bočne črte v obrambni polovici					
4.	Sodelovanje v (hitrem) prenosu žoge pri prehodnih (tranzicijskih) napadih					
5.	Sodelovanje v zaključkih protinapadov					
6.	Sodelovanje v zaključkih zgodnjih napadov					
7.	Sodelovanje v prenašanju žoge proti prehodnim obrambam					
8.	Sodelovanje v (počasnem) prenašanju žoge proti postavljenim obrambam					
9.	Organiziranje postavljenega napada					
10.	Postavljanje na sredini nad poljem omejitve (»raketo«) – na vrhu napada					
11.	Postavljanje ob straneh nad poljem omejitve (stranska mesta branilcev)					
12.	Postavljanje na ob straneh polja omejitve (mesta kril)					
13.	Postavljanje ob črtah polja omejitve (mesta centrov)					
14.	Podajanje žoge okrog ali preko polja omejitve in v njega z mest branilcev					
15.	Podajanje žoge okrog ali preko polja omejitve in v njega z mest kril					
16.	Podajanje žoge okrog ali preko polja omejitve in v njega z mest centrov					
17.	Podajanje žoge iz polja omejitve po vodenju vanj z mest branilcev					
18.	Podajanje žoge iz polja omejitve po vodenju vanj z mest kril					
19.	Podajanje žoge iz polja omejitve po vodenju vanj z mest centrov					
20.	Podajanje žoge iz polja omejitve po uspešnem vtekanju vanj					
21.	Podajanje žoge iz polja omejitve po uspešnem skoku v napadu					
22.	Asistiranje (uspešna zadnja podaja pred metom soigralca na koš)					
23.	Prodiranje v polje omejitve z mest branilcev					
24.	Prodiranje v polje omejitve z mest kril					
25.	Prodiranje v prostor omejitve z mest centrov					
26.	Odkrivanje na mesta branilcev					
27.	Odkrivanje na mesta kril					

28.	Odkrivanje na mesta centrov					
29.	Napadanje z obrazom ali bokom proti košu z mest branilcev					
30.	Napadanje z obrazom ali bokom proti košu z mest kril					
31.	Napadanje z bokom ali hrbtom proti košu z mest centrov					
32.	Vtekanje z branilskih položajev (vzdolžno in diagonalno vtekanje)					
33.	Vtekanje s krilnih položajev (prečno vtekanje)					
34.	Vtekanje s položajev centrov					
35.	Postavljanje blokad k žogi in odcepitev notri (»pick'n roll«)					
36.	Postavljanje blokad k žogi in odcepitev ven (»pick'n pop«)					
37.	Napeljevanje z žogo na blokado in prodor, met ali podaja					
38.	Postavljanje blokad od žoge centru in odcepitev ven ali notri					
39.	Napeljevanje na blokado od žoge centru in odkrivanje ali vtekanje					
40.	Postavljanje blokad od žoge zun. igralcu in odcepitev ven ali notri					
41.	Napeljevanje na blokado od žoge zun. igralcu in odkrivanje ali vtekanje					
42.	Vnos žoge izza čelne črte v napadalni polovici					
43.	Vnos žoge izza bočne črte v napadalni polovici					
44.	Meti z mesta zunaj polja omejitve z mest branilcev					
45.	Meti z mesta zunaj polja omejitve z mest kril					
46.	Meti z mesta ob polju omejitve z mest centrov					
47.	Meti po vodenju zunaj polja omejitve z mest branilcev					
48.	Meti po vodenju zunaj polja omejitve z mest kril					
49.	Meti v polju omejitve po vodenju (prodiranju) vanj z mest branilcev					
50.	Meti v polju omejitve po vodenju (prodiranju) vanj z mest kril					
51.	Meti v polju omejitve po vodenju (prodiranju) vanj z mest centrov					
52.	Meti v polju omejitve po skoku za žogo v napadu					
53.	Meti po uspešnem vtekanju v polje omejitve					
54.	Izvajanje prostih metov					
55.	Uspešnost izsiljevanja napak					

5.5 Načini zbiranja, urejanja in obdelave podatkov

Podatke smo zbrali na več načinov. Pri sestavljanju anketnega vprašalnika o lastnostih in igralnih opravilih posameznih tipov igralcev smo uporabili:

- metodo kompilacije (povzeta spoznanja in stališča priznanih domačih in tujih avtorjev),
- metodo komparacije (analizirana in interpretirana mnenja avtorjev v povezavi s teorijo in prakso) in
- metodo deskripcije (opis pojavov in dejstev).

Profil lastnosti in igralnih opravil posameznih tipov igralcev smo dobili tako, da so trije ocenjevalci ocenili raven pomembnosti vsake spremenljivke v anketnem vprašalniku za posamezni tip igralca z ocenami od 1 do 5.

Akumulirano statistiko ekip smo dobili na spletni strani organizatorja prvenstva (pridobljeno 27. 11. 2011 iz: http://www.eurobasket2011.com/en/cid_4,w7QjPeH-M,ty138LH2l3.pageID_b3jrl,waGzMqa0oc8PjLe1.compID_qMRZdYCZI6EoANOrUf9le2.season_2011.html).

Upoštevali smo podatke vseh igralcev za prvih šestnajst reprezentanc. Ker so bili izbrani igralci različni čas v igri, smo najprej izločili tiste, ki so igrali manj kot 10 minut na tekmo. Pri izbranih pa smo rezultate delili z njihovim časom igranja in pomnožili s 40 (časom igranja na eni tekmi). Tako smo izenačili čas igranja (njihove vrednosti kazalcev igralne učinkovitosti so take, kot če bi igrali vseh 40 minut na tekmi).

Urejene podatke smo obdelali z osnovnimi postopki opisne statistike. Razlike med petimi tipi igralcev smo preverili z enosmerno analizo variance ANOVA, razliko med branilci 1 in 2 pa s te testom za neodvisne vzorce. Uporabili smo statistični program SPSW 18.

6. REZULTATI

6.1 Analiza profilov izbranih morfoloških, gibalnih in psihičnih lastnosti ter igralnih opravil v napadu in obrambi petih tipov igralcev

Ocenjevalci so anketni vprašalnik izpolnili tako, da so v prazna okenca pod petimi tipi igralcev (1, 2, 3, 4, 5) pri vsaki spremenljivki (lastnosti, opravilu) vpisali oceno pomembnosti (z ocenami od 1 do 5) za učinkovito igranje posamezne igralne vloge.

Igralna vloga okvirno določa: začetni položaj igralca, prostor v katerem se giblje, sodelovanje med igralci in najpogostejša igralna opravila. Ocenjevali so najbolj pogoste in izrazite lastnosti ter igralna opravila posameznih tipov igralcev.

6.1.1 Skladnost ocenjevanja ocenjevalcev profila lastnosti igralcev

Tabela 1: Korelacije ocen treh ocenjevalcev s skupnim predmetom ocenjevanja, pojasnjena varianca (Lambda) in Chronbachov Alfa koeficient skladnosti ocenjevalcev za vsak tip igralcev.

	1B	2BK	3K	4KC	5C
OC1	0,954	0,935	0,883	0,875	0,950
OC2	0,956	0,921	0,853	0,852	0,934
OC3	0,967	0,941	0,902	0,902	0,946
Lambda	2,759	2,609	2,320	2,313	2,670
% od 3	91,97	86,97	77,33	77,10	89,00
Alfa	0,956	0,920	0,852	0,849	0,938

Legenda: 1B – branilci organizatorji; 2BK – krilni branilci; 3K – krila; 4KC – krilni centri; 5C – centri; OC1,2 in 3 – ocenjevalci; Lambda: pojasnjena varianca kriterija; Alfa – Chronbachov Alfa koeficient skladnosti ocenjevalcev.

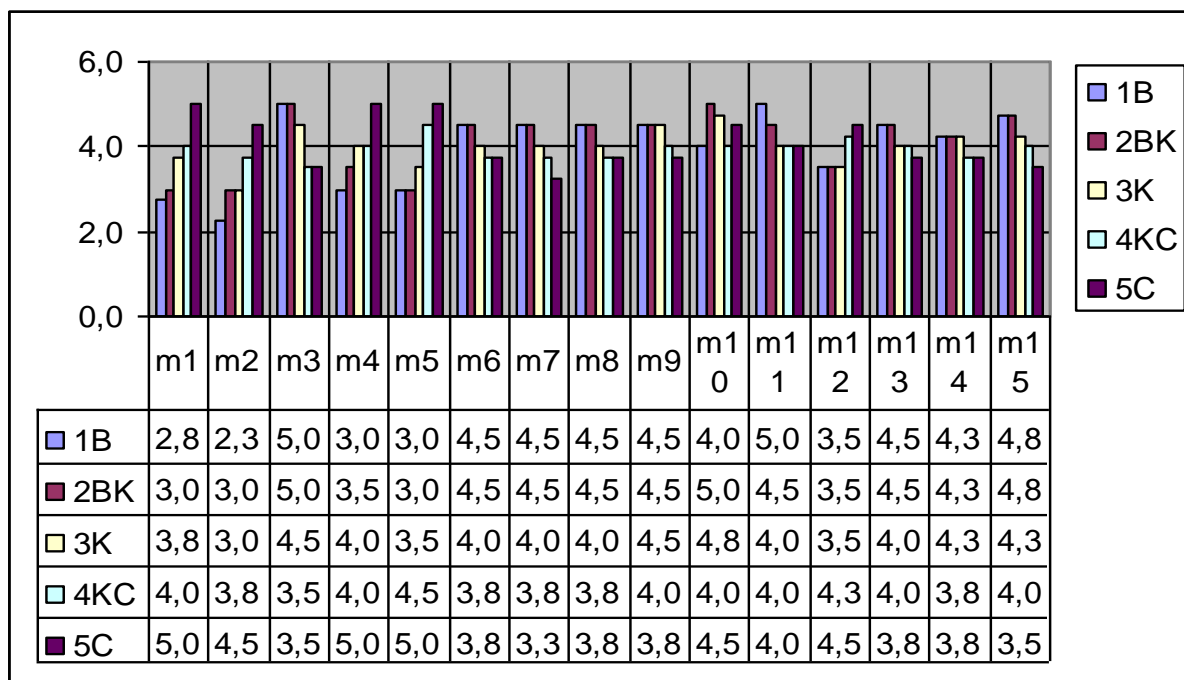
Pri ocenjevanju posameznih elementov profila prvih štirih tipov igralcev je imel tretji ocenjevalec največjo korelacijo s skupnim predmetom ocenjevanja (prvi glavno komponento), pri petem tipu pa prvi ocenjevalec.

Korelacije ocenjevalcev s skupnim predmetom ocenjevanja so bile najvišje pri prvem in petem tipu igralcev, najnižje pa pri tretjem in četrtem. To potrjujejo tudi vrednosti pojasnjene variance (Λ) in koeficienti skladnosti ocenjevanja (α). To pomeni, da so ocenjevalci dokaj skladno ocenili elemente profilov obeh skrajnih tipov igralcev.

Nekoliko manj skladni so bili pri ocenjevanju elementov profila krilnih branilcev, najmanj skladni so pa bili pri ocenjevanju elementov profila kril in krilnih centrov. Vrednosti koeficientov skladnosti ocenjevanja α so visoke pri prvem, drugem in petem tipu igralcev, pri ostalih dveh pa srednje visoke, vendar še sprejemljive. Izidi so pričakovani, ker je lažje določiti lastnosti skrajnih tipov igralcev kot vmesnih. Pri slednjih so lastnosti in igralna opravila bolj variabilni, ker lahko igrajo več igralnih vlog.

6.1.2 Analiza profilov izbranih morfoloških in gibalnih lastnosti

Na sliki 2 so prikazani profili dveh morfoloških in trinajstih motoričnih lastnosti petih tipov igralcev.

Legenda: **m1** – Telesna višina, **m2** – Telesna teža, **m3** – Hitrost pospeševanja, **m4** – Hitra moč nog (odrivna moč), **m5** – Maksimalna (absolutna) moč telesa, **m6** – Vzdržljivostna moč nog, **m7** – Agilnost (sposobnost hitrega spreminjanja smeri), **m8** – Sposobnost za uspešno uravnavanje gibanja (koordinacija), **m9** – Sposobnost za uspešno usklajevanje gibanje v prostoru in času (timing), **m10** – Preciznost zadevanja, **m11** – Preciznost podajanja, **m12** – Statično ravnotežje (ravnotežje na mestu), **m13** – Dinamično ravnotežje (ravnotežje med gibanjem), **m14** – Osnovna (aerobna) vzdržljivost in **m15** – Specialna (anaerobna) vzdržljivost

Slika 2: Profili morfoloških značilnosti in motoričnih sposobnosti (m1 – m15) petih tipov igralcev

Telesna višina (m1) je po mnenju ocenjevalcev najpomembnejša pri centrih (povprečna ocena 5,0), pri branilcih organizatorjih pa najmanj pomembna (2,8). Podobno so ocenili tudi pomembnost **telesne teže (m2)**. Povprečju najvišjo oceno so dobili centri (4,5), najnižjo pa branilci organizatorji (2,3). Ker je telesna višina v visoki korelaciji s telesno težo, so taka razmerja razumljiva (slika 1).

Pri **hitrosti pospeševanja (m3)** so dobili najvišjo oceno pomembnosti obojni branilci (5,0). Pomembnost te lastnosti z višino igralca pada.

Hitra moč nog (m4) in **maksimalna moč telesa (m5)** imata po mnenju ocenjevalcev pomembnejšo vlogo pri centrih (5,0). Pri drugih tipih igralcev ocena pomembnosti pada proti branilcem. S profilom maksimalne moči bi se strinjali, s profilom hitre moči pa ne. Ker se centri bolj borijo za prostor kot zunanji igralci, imajo prednost tisti, ki imajo večjo telesno težo. Ta je povezana z maksimalno močjo. Ni pa res, da je pomembnost hitre (odrivne) moči najbolj pomembna za centre. Potrebujemo jo vsi igralci pri hitrem pospeševanju in skokih.

Pri **vzdržljivostni moči nog (m6)**, **agilnosti (m7)**, **koordinaciji (m8)** in **timingu (m9)** razlike v pomembnosti pri posameznih tipih igralcev niso tako velike. Kljub temu pa je njihova pomembnost večja pri branilcih (4,5) kot pri centrih (3,8). Krilni igralci so vmes. Profil se nam zdi realen, ker je uspešnost gibanj zunanjih igralcev nekoliko bolj povezana z omenjenimi sposobnostmi kot pri centrih.

Preciznost zadevanja (m10) je po prepričanju ocenjevalcev najpomembnejša pri branilcih strelcih (5,0). Na drugem mestu so bili s povprečno oceno 4,5 ocenjeni centri. Najmanj pomembna preciznost zadevanja je bila izražena pri branilcih organizatorjih in krilnih centrih (4,0). Pri ocenjevanju **preciznosti podajanja (m11)** so bili najboljše ocenjeni branilci organizatorji (5,0). Sledijo branilci strelci (4,5) in igralci na ostalih treh igralnih mestih (vsi po 4,0).

Statično ravnotežje (m12) je nekoliko bolj pomembno za centre (4,5), **dinamično ravnotežje (m13)** pa za branilce (4,5). Centri potrebujejo statično ravnotežje v kontaktni igri pod košem, zunanji igralci pa dinamično ravnotežje pri hitrih spremembah smeri med gibanjem in v skokih iz gibanja. Prav velikih razlik v pomembnosti teh dveh sposobnosti med različnimi tipi igralcev ni.

Pomembnost **osnovne vzdržljivosti (m14)** je najbolj izražena pri zunanjih (obeh tipih branilca, krila) tipih igralcev (4,3), ker se na tekmi več gibljejo. Centri in krilni centri imajo oceno pomembnosti za 0,5 ocene nižjo.

Ocene pomembnosti **specialne vzdržljivosti (m15)**, ki je odvisna od hitrosti gibanja igralcev, je najvišja pri obeh tipih branilcev (4,8), pri ostalih treh tipih pa se znižujejo proti centrom (3,5). Razlike so nekoliko večje kot pri osnovni vzdržljivosti, kar je razumljivo.

Razlike v profilu morfoloških značilnosti in motoričnih sposobnosti obeh tipov branilcev

Po mnenju ocenjevalcev so telesna višina (**m1**), telesna teža (**m2**), hitra moč nog (odrivna moč) (**m4**) in preciznost zadevanja (**m10**) lastnosti, ki naj bi bile bolj pomembne za krilne branilce. Natančnost podajanja (**m11**) pa je pomembnejša za branilce organizatorje.

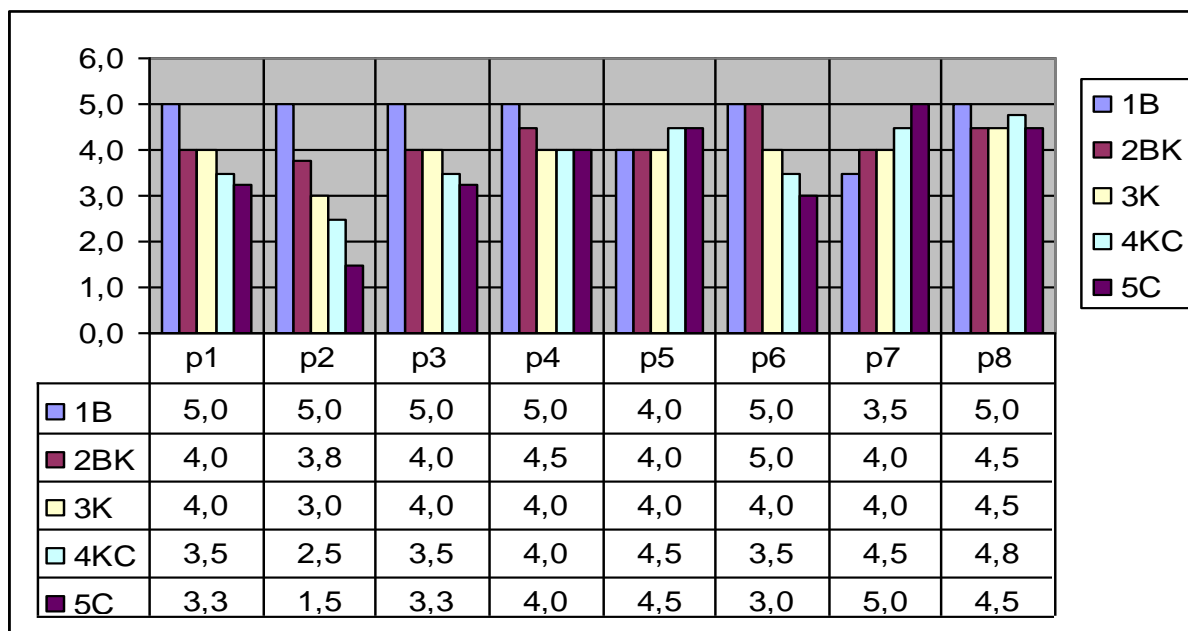
Hitrosti pospeševanja (**m3**), agilnosti (**m7**), sposobnosti uspešnega uravnavanja gibanja (**m8**), sposobnosti uspešnega usklajevanja gibanja v prostoru in času (**m9**), statičnega ravnotežja (**m12**), dinamičnega ravnotežja (**m13**), osnovne vzdržljivosti (**m14**) in specialne vzdržljivosti (**m15**) so enako pomembne za oba tipa igralcev.

Komentar

Razlike v profilu izbranih morfoloških in motoričnih lastnosti obeh tipov igralcev so sicer majhne, vendar kljub temu opazne. Branilci organizatorji so od krilnih branilcev praviloma nižji in posledično lažji košarkarji. So tudi natančnejši pri podajah, krilni branilci pa pri metih na koš. Te lastnosti so povezane z njihovimi igralnimi opravili.

6.1.3 Analiza profilov izbranih psihičnih lastnosti

Na sliki 3 so prikazani profili osmih psihičnih lastnosti petih tipov igralcev.

Legenda: **p1** – Situacijsko (taktično) mišljenje (hitrost in kakovost), **p2** – Sposobnost organiziranja igre, **p3** – Sposobnost predvidevanja dogodkov (anticipacija), **p4** – Sposobnost zaznavanja prostora in gibanja (orientacija v prostoru), **p5** – Občutek za postavljanje in gibanje v zoženem prostoru, **p6** – Občutek za prodiranje v vrzeli, **p7** – Sposobnost igranja v dotiku (kontaktna igra) in **p8** – Sposobnost sodelovanja

Slika 3: Profili psihičnih sposobnosti (p1 – p8) petih tipov igralcev.

Situacijsko mišljenje (p1), sposobnost organiziranja igre (p2) in sposobnosti predvidevanja dogodkov (p3) so po mnenju ocenjevalcev najpomembnejše za organizatorje igre (5,0). Nekoliko nižje ocene pri prvih dveh sposobnostih so dobili krilni branilci in krila (4,0), najnižje pa centri (3,3). Enak trend je tudi pri **sposobnosti organiziranja igre**, le da so ocene pomembnosti pri drugih tipih igralcev nižje (slika 2).

Podobne trende in ocene pomembnosti imajo različni tipi igralcev v **sposobnosti zaznavanja prostora in gibanja (p4)** in **občutku za prodiranje v vrzeli (p6)**. Branilci organizatorji imajo najvišje ocene pomembnosti (5,0), nekoliko nižje krilni branilci in krila (4,5 in 4,0). Pri občutku prodiranja v vrzeli imata najnižje ocene oba tipa centrov.

Podoben trend je tudi v **spodobnosti sodelovanja**, le da so razlike v ocenah pomembnosti med vsemi tipi igralcev zelo majhne (za pol ocene).

Sposobnost **zaznavanja prostora in gibanja (p4)** je najpomembnejša pri organizatorjih igre (5,0), na drugem mestu so krilni branilci (4,5). Nekoliko nižje ocene pomembnosti (4,0) imajo drugi tipi igralcev. Razlike med različnimi tipi igralcev niso velike, kar pomeni, da je ta sposobnost pomembna za vse.

Občutek za **postavljanje in gibanje v zoženem prostoru (p5)** in **sposobnost igranja v dotiku (p7)** imata obrnjen trend. Obe sposobnosti sta bolj pomembni za centre in krilne centre (4,5 in 5,0), manj pa za branilce (4,0 in 3,5). Razlike med različnimi tipi igralcev so manjše pri prvi sposobnosti (**p5**). Profili spremenljivk petih tipov igralcev ustrezajo njihovim igralnim pravilom.

Razlike v profilu psihičnih lastnosti obeh tipov branilcev

Razlike v profilu izbranih psihičnih lastnosti obeh tipov igralcev so nekoliko večje kot pri izbranih morfoloških in motoričnih lastnostih. Za branilce organizatorje so pomembnejše sposobnosti: situacijskega mišljenja (**p1**), sposobnosti organizacije igre (**p2**), sposobnosti predvidevanja dogodkov (**p3**), zaznavanja prostora in gibanja (**p4**) in medsebojnega sodelovanja - **p8** (pri vseh je ocena bo 5,0; kb 3,8 - 4,5).

Sposobnost igra v dotiku (**p7**) je pomembnejša za krilne branilce (bo 3,4; kb 4,0).

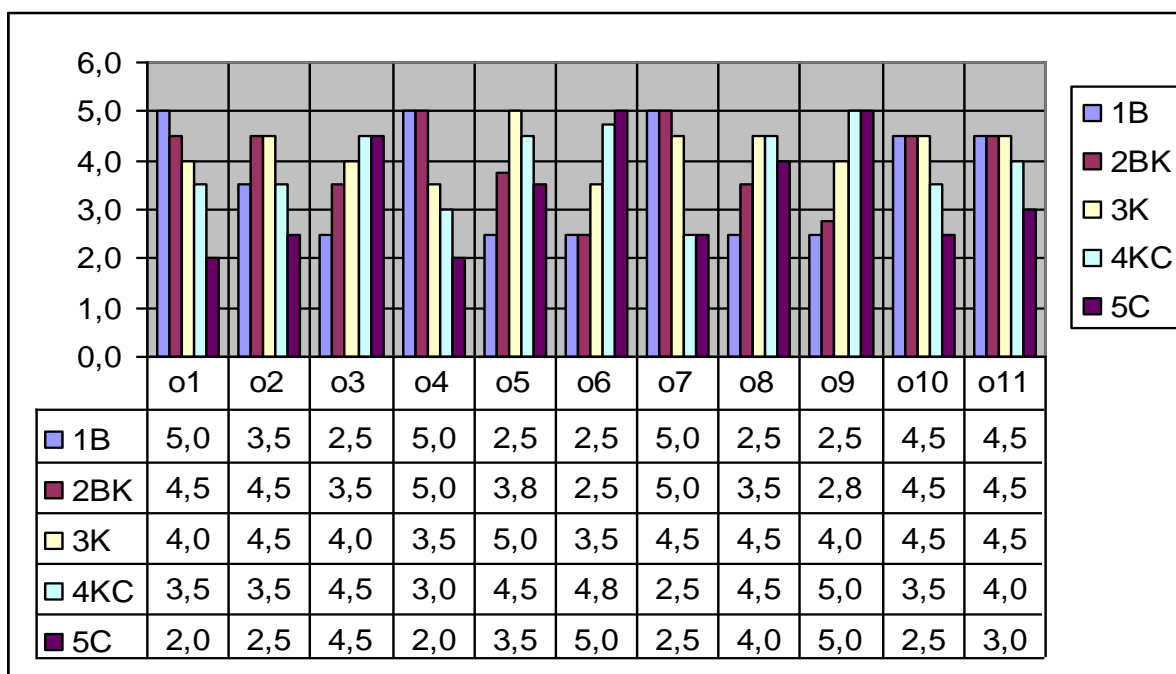
Za oba tipa branilcev sta enako pomembni sposobnosti občutka za postavljanje in gibanje v zoženem prostoru (**p5**) in občutek za prodiranje v vrzeli - **p6** (bo 5,0; kb 5,0).

Komentar

Za kakovostno izvajanje opravil organizatorja igre, potrebujejo branilci organizatorji bolj razvito sposobnost situacijskega razmišljanja, organiziranja igre, predvidevanja dogodkov, zaznavanja prostora in gibanja ter medsebojnega sodelovanja kot krilni branilci. Ti včasih (če je to potrebno) prevzamejo vlogo branilcev organizatorjev, vendar so njihova igralna opravila kljub temu širša. Ker so največkrat krilni branilci višji in težji od branilcev organizatorjev, lažje igrajo v dotiku z nasprotnikom. Posledično so v primerjavi z branilci organizatorji uspešnejši v igri znotraj prostora omejitve.

6.1.4 Analiza profilov izbranih igralnih opravil v obrambi

Na slikah 4, 5 in 6 so prikazani profili enajstih igralnih opravil petih tipov igralcev v obrambi.

Legenda: **o1** – Sodelovanje v prednji liniji prehodnih (tranzicijskih) obramb, **o2** – Sodelovanje v srednji liniji prehodnih obramb, **o3** – Sodelovanje v zadnji liniji prehodnih obramb, **o4** – Pokrivanje branilcev v postavljeni osebni (mož-moža) obrambi, **o5** – Pokrivanje kril v postavljeni osebni obrambi, **o6** – Pokrivanje centrov v postavljeni osebni obrambi, **o7** – Sodelovanje v prednji liniji postavljenih conskih obramb, **o8** – Sodelovanje v srednji liniji postavljenih conskih obramb, **o9** – Sodelovanje v zadnji liniji postavljenih conskih obramb, **o10** – Sodelovanje v podvajanju napadalca z žogo v napadalni polovici in **o11** – Sodelovanje v podvajanju napadalca z žogo nad poljem omejitve (»raketo«)

Slika 4: Profil igralnih opravil v obrambi (o1 - o11) petih tipov igralcev

Sodelovanje v prednji liniji prehodnih obramb (o1) je po mnenju ocenjevalcev najpomembnejše opravilo branilcev organizatorjev in krilnih branilcev (bo 5,0; kb 4,5), sledijo pa krila (4,0). Najmanj pomembno je za centre (2,0).

Sodelovanje v srednji liniji prehodnih obramb (o2) je najpomembnejše za krilne branilce in krila (4,5). Sledijo branilci organizatorji in krilni centri (3,5). Za centre je pa to manj pomembno opravilo (2,5).

Sodelovanje v zadnji liniji prehodnih obramb (o3) je domena centrov in krilnih centrov (4,5), sledijo krila (3,5). Branilci organizatorji (2,5) in krilni branilci (3,0) pa nimajo velike vloge v tem igralnem opravilu.

Pokrivanje branilcev v postavljeni osebni obrambi (o4) je najpomembnejše za branilce organizatorje in krilne branilce (bo 5,0; kb 5,0). Manj pomembno je za krila (3,5), najmanj pomembno pa za krilne centre in centre (kc 3,0; c 2,0).

Pokrivanje kril v postavljeni osebni obrambi (o5) je najpomembnejše opravilo kril (5,0) in krilnih centrov (4,5). Manj pomembno je to opravilo za centre (3,5) in krilne branilce (3,8), najmanj pa za branilce organizatorje (2,5).

Pokrivanje centrov v postavljeni osebni obrambi (o6) je najpomembnejše opravilo centrov in krilnih centrov (c 5,0; kc 4,8), sledijo krila (3,5). Najmanj pomembno opravilo je pa za krilne branilce (2,5).

Sodelovanje v prednji liniji postavljenih conskih obramb (o7) je najpomembnejše opravilo obeh tipov branilcev (5,0), nekoliko manj pomembno pa je za krila (4,5). Za krilne centre in centre to opravilo ni pomembno (2,5).

Sodelovanje v srednji liniji postavljenih conskih obramb (o8) je po mnenju ocenjevalcev najpomembnejše opravilo kril in krilnih centrov (k 4,5; kc 4,5). Nekoliko manj pomembno je za centre (4,0), najmanj pomembno je za krilne branilce in branilce organizatorje (kb 3,5; bo 2,5).

Sodelovanju v zadnji liniji postavljenih conskih obramb (o9) je najpomembnejše opravilo krilnih centrov in centrov (5,0), nekoliko manj krilnih košarkarjev (4,0). Ti igralci predstavljajo najvišji in najbolj čvrst del conske obrambe. Najmanj pomembno je to opravilo za visoke branilce (2,8) in branilce organizatorje (2,5). Pomembnost omenjenih treh opravil različnih tipov igralcev v postavljeni conski obrambi izhaja iz položajev obrambnih igralcev v coni.

Sodelovanje v podvajanju napadalca z žogo v napadalni polovici (o10) je najpomembnejše za oba tipa branilcev in krila (vsi 4,5). Včasih sodelujejo tudi krilni centri (3,5), redko centri (2,5).

Sodelovanje v podvajanju napadalca z žogo nad poljem omejitve (o11) je po pomembnosti obrambnih opravil podobno. Le krilni centri in centri imajo lahko nekoliko pomembnejšo vlogo (kc 4,0; c 3,0).

Razlike v profilu izbranih igralnih opravil v obrambi obeh tipov branilcev

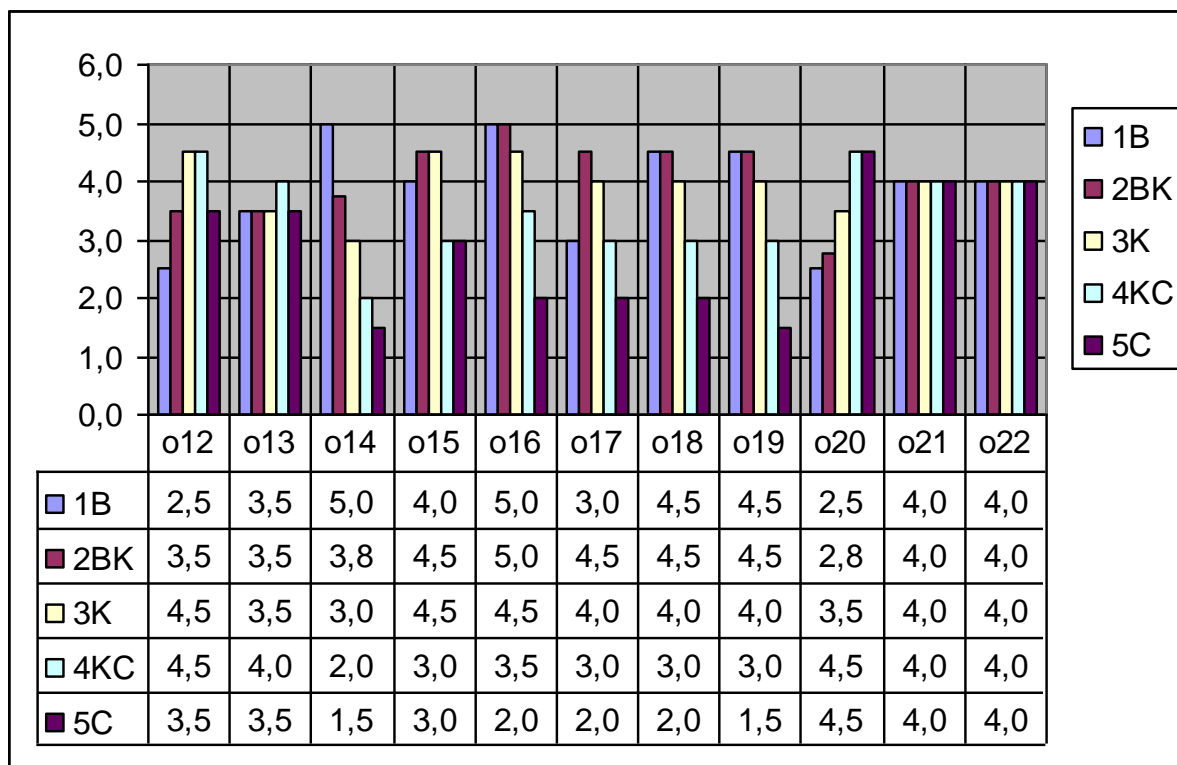
Med branilci organizatorji in krilni branilci v profilu igralnih opravil v obrambi ni bilo razlik v ocenah pomembnosti naslednjih igralnih opravil: pokrivanje branilcev v postavljeni osebni obrambi - **o4** (bo 5,0; kb 5,0), pokrivanje centrov v postavljeni osebni obrambi - **o6** (bo 2,5; kb 2,5), sodelovanje v prednji liniji postavljenih conskih obramb - **o7** (bo 5,0; kb 5,0), sodelovanje v podvajanju napadalca z žogo v napadalni polovici - **o10** (bo 4,5; kb 4,5) in sodelovanje v podvajanju napadalca z žogo nad poljem omejitve - **o11** (bo 4,5; kb 4,5).

Branilci organizatorji so bili v primerjavi s krilnimi branilci boljše ocenjeni le v sodelovanju v prednji liniji prehodnih obramb - **o1** (bo 5,0; kb 4,5).

Krilni branilci so od branilcev organizatorjev bili nekoliko višje ocenjeni v naslednjih opravilih: v sodelovanju v srednji liniji prehodnih obramb - **o2** (bo 3,5; kb 4,5), sodelovanju v zadnji liniji prehodnih obramb - **o3** (bo 2,5; kb 3,5), pokrivanju kril v postavljeni osebni obrambi - **o5** (bo 2,5; kb 3,8), sodelovanju v srednji liniji postavljenih conskih obramb - **o8** (bo 2,5; kb 3,5) in sodelovanju v zadnji liniji postavljenih conskih obramb - **o9** (bo 2,5; kb 2,8).

Komentar

Za branilce organizatorje in krilne branilce so najpomembnejša igralna opravila v prvi liniji prehodnih in postavljenih obramb. Za krilne branilce je nekoliko bolj kot pri branilcih organizatorjih pomembno sodelovanje v drugi liniji prehodnih in conski postavljenih obramb ter pokrivanje kril. Najmanjši in najhitrejši igralci so vedno prva linija obrambe. Ti se prvi srečajo z napadalci nasprotnega moštva, zato poskušajo njihov napad upočasniti. Višji in običajno počasnejši igralci igrajo v drugi in tretji liniji obramb.

Legenda: **o12** – Sodelovanje v podvajanju napadalca z žogo v kotih, **o13** – Sodelovanje v podvajanju napadalca z žogo v ali ob polju omejitve, **o14** – Odvzemanje žoge med vodenjem napadalca, **o15** – Odvzemanje (prestrzanje) podanih žog, **o16** – Sodelovanje v oviranju zaključka protinapada s številčno premočjo, **o17** – Pokrivanje zunanjih napadalcev, ki se odkrivajo ali vtekajo prečno, **o18** – Pokrivanje zunanjih napadalcev, ki se odkrivajo ali vtekajo vzdolžno, **o19** – Pokrivanje zunanjih napadalcev, ki se odkrivajo ali vtekajo diagonalno, **o20** – Pokrivanje notranjih napadalcev, ki se odkrivajo ali vtekajo, **o21** – Sodelovanje v obrambi proti blokadam k žogi in **o22** –Sodelovanje v obrambi proti blokadam napadalcu brez žoge

Slika 5: Profil igralnih opravil v obrambi (o12 - o22) petih tipov igralcev

Sodelovanje v podvajanju napadalca z žogo v kotih (o12) je po mnenju ocenjevalcev pomembno za krilne igralce in krilne centre. Obojni so dobili povprečno oceno 4,5. Pri podvajanju naj bi manj pogosto sodelovali centri in krilni branilci (3,5), medtem ko so branilci organizatorji pri tem najmanj aktivni (2,5).

Sodelovanja v podvajanju napadalca z žogo v ali ob polju omejitve (o13) je najbolj pomembno za krilne centre (4,0), za vse preostale tipe pa nekoliko manj (3,5).

Odvzemanje žoge med vodenjem žoge napadalca (o14) je najpomembnejše opravilo branilcev organizatorjev (5,0), najmanj pa za centre (1,5).

Za zunanje tipe igralcev je pomembno tudi **odvzemanje podanih žog (o15)** nasprotnika. Krilni branilci in krila so dobili oceno pomembnosti 4,5, branilci organizatorji 4,0. Ocena krilnih centrov in centrov je bila najnižja (3,0).

Sodelovanje v oviranju zaključka protinapada s številčno premočjo (o16) je najpomembnejše opravilo obeh tipov branilcev (bo 5,0; kb 5,0). Za krila je isto opravilo nekoliko manj pomembno (4,5). Najmanj pomembno pa je za oba tipa centrov (kc 2,0; c 2,0).

Pokrivanje zunanjih napadalcev, ki se odkrivajo ali vtekajo prečno (o17), je najpomembnejše opravilo za krilne branilce (4,5). Sledijo krila (4,0) in branilci organizatorji in krilni centri (bo 3,0; kc 3,0). Najmanj pomembno je to opravilo za centre (2,0).

Pokrivanje zunanjih napadalcev, ki se odkrivajo ali vtekajo vzdolžno (o18) ali diagonalno (19) je najpomembnejše opravilo za oba tipa branilcev (**o18** 4,5; **o19** 4,5). Sledijo krila (4,0), nato pa krilni centri (3,0) in centri (**o18** 2,5; **o19** 1,5).

Pokrivanje notranjih napadalcev, ki se odkrivajo ali vtekajo (o20) je najpomembnejše opravilo krilnih centrov in centrov (kc 4,5; c 4,5), nekoliko manj pomembno je za krila (3,0), najmanj pa za oba tipa branilcev (bo 2,5; kb 2,8).

Pomembnost medsebojnega **sodelovanja v obrambi proti blokadam k žogi (o21)** in **proti blokadam napadalcu brez žoge (o22)** je enaka za vse tipe igralcev (vsi 4,0).

Razlike v profilu izbranih igralnih opravil v obrambi obeh tipov branilcev

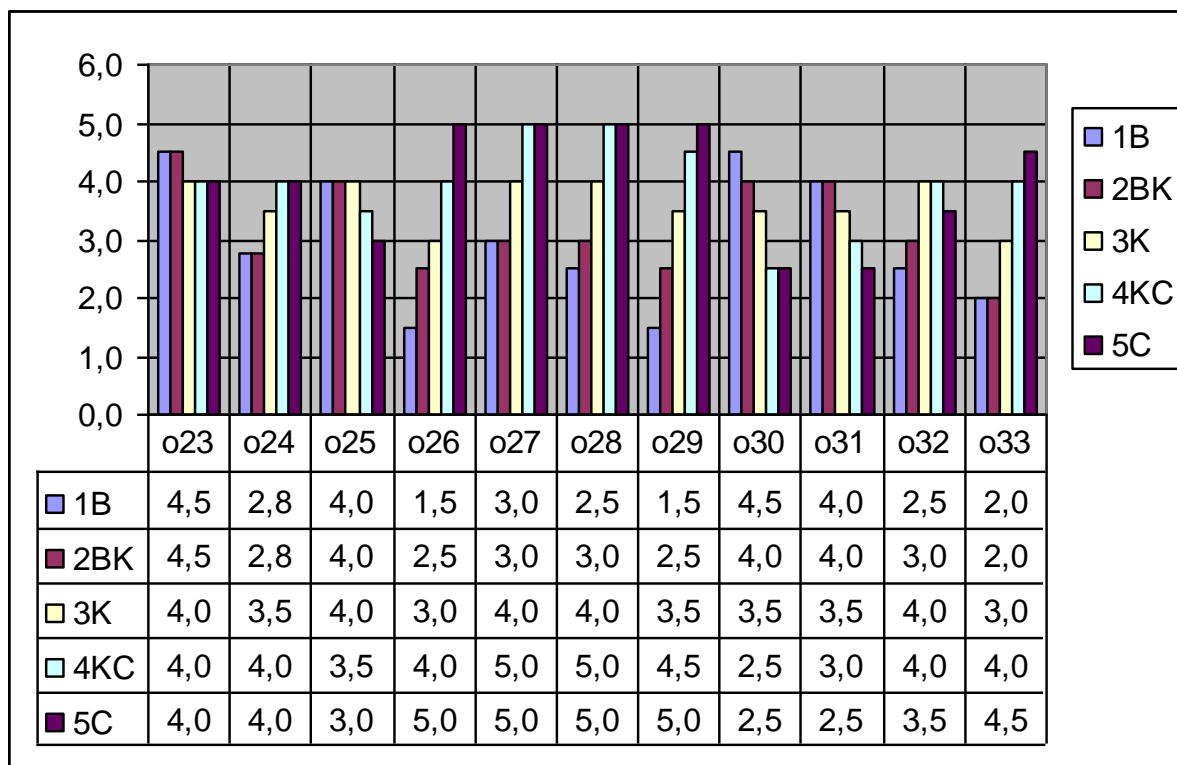
Med branilci organizatorji in krilnimi branilci v profilu igralnih opravil v obrambi ni razlik pri sodelovanju v podvajanju napadalcev z žogo v ali ob polju omejitve - **o13** (bo 3,5; kb 3,5), sodelovanju pri oviranju zaključka protinapada s številčno premočjo - **o16** (bo 5,0; kb 5,0), pokrivanju zunanjih napadalcev, ki se odkrivajo ali vtekajo vzdolžno - **o18** (bo 4,5; kb 4,5), pokrivanju zunanjih napadalcev, ki se odkrivajo ali vtekajo diagonalno - **o19** (bo 4,5; kb 4,5), sodelovanju v obrambi proti blokadam k žogi - **o21** (bo 4,0; kb 4,0) in sodelovanju v obrambi proti blokadam napadalcu brez žoge - **o22** (bo 4,0; kb 4,0).

Branilci organizatorji so v primerjavi s krilnimi branilci bili bolje ocenjeni le pri opravih odzemanja žog med vodenja napadalca - **o14** (bo 5,0; kb 3,8).

Krilni branilci so od branilcev organizatorjev bili višje ocenjeni pri opravi sodelovanja v podvajanju napadalca z žogo v kotih - **o12** (bo 2,5; kb 3,5), odzemanju (prestrezanju) podanih žog - **o15** (bo 4,0; kb 4,5), pokrivanju zunanjih napadalcev, ki se odkrivajo ali vtekajo prečno - **o17** (bo 3,0; kb 4,5) in pri pokrivanju notranjih napadalcev, ki se odkrivajo ali vtekajo - **o20** (bo 2,5; kb 2,8).

Komentar

Obrambne naloge, prikazane v zgornjem grafu (o12-o22, glej slika 5), razkrivajo slednje: igralna opravila obeh tipov branilcev so po pomembnosti enaka v šestih od enajstih opravil. V štirih igralnih opravilih dosegajo krilni branilci višje ocene, v enem pa branilci organizatorji. Očitno je večina izbranih igralnih opravil obeh tipov branilcev enako pomembna za oba, določena pa so specifična in odvisna od lastnosti obeh tipov igralcev, njihovega najpogostejšega položaja in gibanja na igrišču ter pokrivanja nasprotnih igralcev.

Legenda: o23 – Pomaganje v obrambi 1, o24 – Pomaganje v obrambi 2, o25 – Pomaganje v obrambi 3, o26 – Blokiranje meta, o27 – Zapiranje poti do koša pred skokom za žogo v obrambi, o28 – Skok v obrambi, o29 – Skok v napadu po metu na koš (ko žoga ni bila od nikogar), o30 – Osebne napake nad napadalci v napadalni polovici, o31 – Osebne napake nad branilci v obrambni polovici, o32 – Osebne napake nad krilnimi igralci v obrambni polovici in o33 – Osebne napake nad centri v obrambni polovici

Slika 6: Profil igralnih opravil v obrambi (o23 - o33) petih tipov igralcev

Pomembnost pomaganja v obrambi 1 (pomagaj in se vrni) (o23) je visoko ocenjena pri vseh tipih igralcev (4,0), še nekoliko višje pa pri obeh tipih branilcev (4,5). To je razumljivo, ker brez dobrega sodelovanja v prvi liniji obrambe obramba ni učinkovita.

Pomaganja v obrambi 2 (zaustavljanje, »bumpiranje« napadalca) (o24), **zapiranje poti do koša** (o27), **skok v obrambi** (o28) in **napadu** (o29) so najpomembnejša opravila obeh tipov centrov (4,0 – 5,0 – 5,0), najmanj pomembno pa za oba tipa branilcev (od 3,0 do 1,5). Ta opravila opravljajo centri največkrat v prostoru omejitve. Z njim poskušajo za trenutek zaustaviti nasprotni igralcev, ki se odkrivajo ali vtekajo ob blokadah, oziroma preprečiti napadalcem uspešen skok v napadu ali pa poskušajo sami uspešno skočiti za žogo v napadu po metu na koš. Kar so najtežji igralci, lažje zaustavijo nasprotnike in skočijo za odbito žogo.

Pomaganje v obrambi 3 – (prevzemanje) (**o25**) je najpomembnejše opravilo obeh tipov branilcev in kril (4,0). Največkrat ga uporabljajo pri branjenju blokad k žogi (med zunanjimi napadalci ali napadalnim centrom in zunanjimi igralci). Oba tipa centrov ga uporabljata manjkrajkrat (3,0 in 3,5), običajno pri medsebojnih blokadah napadalnih centrov ali prodorih napadalcev.

Blokiranje meta (o26) je najpomembnejše igralno opravilo visokih igralcev: centrov (5,0) in krilnih centrov (4,0), manj pomembno je za nižje igralce.

Osebne napake nad napadalci v napadalni polovici (o30) in **osebne napake nad branilci v obrambni polovici (o31)** najpogosteje počno branilci (4,5 in 4,0) in krilni igralci (3,5), manj pogosto pa oba tipa centrov (2,5). Glede na to da zunanji igralci pokrivajo napadalce v prvi in drugi liniji prehodnih in postavljenih obramb, je to razumljivo.

Krila in krilni centri (4,0) storijo največ **osebnih napak nad krilnimi igralci v obrambni polovici (o32)**, sledijo centri (3,5) in krilni branilci (3,0) ter branilci organizatorji (2,5). Napadalna krila pokrivajo največkrat obrambna krila ali krilni centri, včasih pa tudi visoki krilni branilci. Ker so z njimi najdlje v stiku, naredijo nad njimi tudi več osebni napak.

Osebne napake nad centri v obrambni polovici (o33) največkrat storijo najvišji igralci: centri (5,0) in krilni centri (4,5), najmanjkrajkrat pa najnižji igralci (2,0). Ker pokrivajo napadalne centre največkrat obrambni centri, je to razumljivo.

Razlike v profilu izbranih igralnih opravil v obrambi obeh tipov branilcev

Med branilci organizatorji in krilnimi branilci ni razlik v opravljenih pomaganja v obrambi 1 (pomagaj in se vrni) - **o23** (bo 4,5; kb 4,5), pomaganja v obrambi 2 (zaustavljanje napadalcev) - **o24** (bo 2,8; kb 2,8), pomaganja v obrambi s prevzemanjem - **o25** (bo 4,0; kb 4,0), zapiranje poti do koša pred skokom za žogo v obrambi - **o27** (bo 3,0; kb 3,0), osebnih napakah nad branilci v obrambni polovici - **o31** (bo 4,0; kb 4,0) in pri osebnih napakah nad centri v obrambni polovici - **o33** (bo 2,0; kb 2,0).

Za krilne branilce je nekoliko bolj pogosto opravilo blokiranje metov - **o26** (bo 1,5; kb 2,5), skok v obrambi - **o28** (bo 2,5; kb 3,0), skoku v napadu po metu na koš - **o29** (bo 1,5; kb 2,5) in osebne napake nad krilnimi igralci v obrambni polovici - **o32** (bo 2,5; kb 3,0).

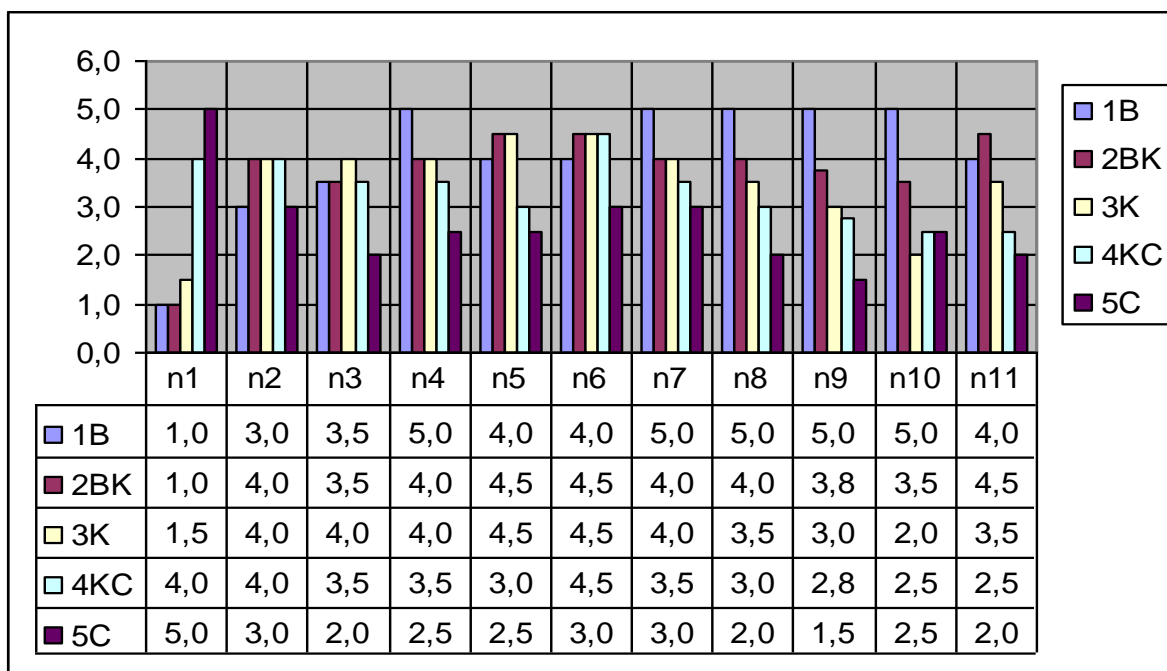
Branilci organizatorji bolj pogosto storijo osebno napako nad napadalci v napadalni polovici - **o30** (bo 4,5; kb 4,0).

Komentar

Krilni branilci so v povprečju višji in težji od branilcev organizatorjev zato ne preseneča, da večkrat zaustavijo met nasprotnika ter uspešno skočijo za žogo v obrambi in napadu. Drugih razlik med opravljenimi obeh tipov branilcev ni.

6.1.5 Analiza profilov izbranih igralnih opravil v napadu

Na slikah 7, 8, 9, 10 in 11 so prikazani profili enajstih igralnih opravil petih tipov igralcev v napadu.

Legenda: **n1** – Skok za odbito žogo pri sodniškem metu, **n2** – Vnos žoge izza čelne črte v obrambni polovici, **n3** – Vnos žoge izza bočne črte v obrambni polovici, **n4** – Sodelovanje v (hitrem) prenosu žoge pri prehodnih (tranzicijskih) napadih, **n5** – Sodelovanje v zaključkih protinapadov, **n6** – Sodelovanje v zaključkih zgodnjih napadov, **n7** – Sodelovanje v prenašanju žoge proti prehodnim obrambam, **n8** – Sodelovanje v (počasem) prenašanju žoge proti postavljenim obrambam, **n9** – Organiziranje postavljenega napada, **n10** – Postavljanje na sredini nad poljem omejitve (»raketo«) – na vrhu napada in **n11** – Postavljanje ob straneh nad poljem omejitve (stranska mesta branilcev)

Slika 7: Profil igralnih opravil v napadu (n1 - n11) petih tipov igralcev

Skok za odbito žogo pri sodniškem metu (na začetku tekme) (**n1**) je najpomembnejše igralno opravilo visokih igralcev: centrov (5,0) in krilnih centrov (4,0), manj pomembno pa za nižje igralce.

Pri **vnosu žoge izza čelne (n2) in bočne črte (n3)** (v obrambni polovici) sodelujejo vsi košarkarji. Najmanj pomembno je to opravilo za branilce organizatorje in centre (**n2** bo 3,0; c 3,0), pri vnosu izza bočne črte pa za centre (**n3** 2,0). Glede na to, da branilci organizatorji po takojšnjem vnosu žoge v igro skušajo igro organizirati, je to razumljivo.

Najpomembnejšo vlogo pri **prenosu žoge v prehodnih napadih (n4)** imajo branilci organizatorji (5,0). Krilni branilci in krila pri tem sodelujejo (kb 4,0; k 4,0), manj aktivni so krilni centri (3,5) in centri (2,5). Zunanji igralci so praviloma tehnično boljše podkovani od notranjih, zato je njihova večja aktivnost pri prenosu žoge v napadalno polovico pri prehodnih napadih v primerjavi z ostalimi igralci razumljiva.

Pri **sodelovanju v zaključkih protinapadov (n5) in sodelovanju v zaključku zgodnjih napadov (n6)** imajo najpomembnejšo vlogo branilci organizatorji, krilni branilci in krila (4,0 – 4,5), centri pa precej manj pomembno (kc 2,5; c 3,0). To je razumljivo, saj so centri v primerjavi z ostalimi košarkarji počasnejši in posledično v zaključkih zgodnjih napadov ter protinapadov sodelujejo redkeje.

Prenašanje žoge proti prehodnim obrambam (n7), sodelovanje v (počasem) prenašanju žoge proti postavljenim obrambam (n8) in organizacija postavljenega napada (n9) so najpomembnejša igralna opravila branilcev organizatorjev (5,0), nekoliko manj za krilne branilce in krila (od 4,0 do 3,0), najmanj pomembna pa za oba tipa centrov (od 3,5 do 1,5).

Tudi pri **postavljanju napada na sredini nad poljem omejitve (n10)** – na vrhu napada, imajo branilci organizatorji (5,0) najpomembnejšo vlogo. Omenjena pozicija jim omogoča boljši pregled nad igro in posledično kvalitetnejše izhodiščne točke pri organizaciji napada. Krilni branilci (3,8) ta položaj zavzemajo manj pogosto, košarkarji na obeh centrskih pozicijah še nekoliko redkeje (kc 2,5; c 2,5). Najmanj se na vrhu rakete izven polja omejitve zadržujejo krila (2,0).

Postavljanje ob straneh nad poljem omejitve (stranska mesta branilcev) (**n11**) je najpomembnejše opravilo za krilne branilce (4,5) in branilce organizatorje (4,0). Sledjo jim krila (3,5), krilni centri (2,5) in centri (2,0).

Razlike v profilu izbranih igralnih opravil v napadu obeh tipov branilcev

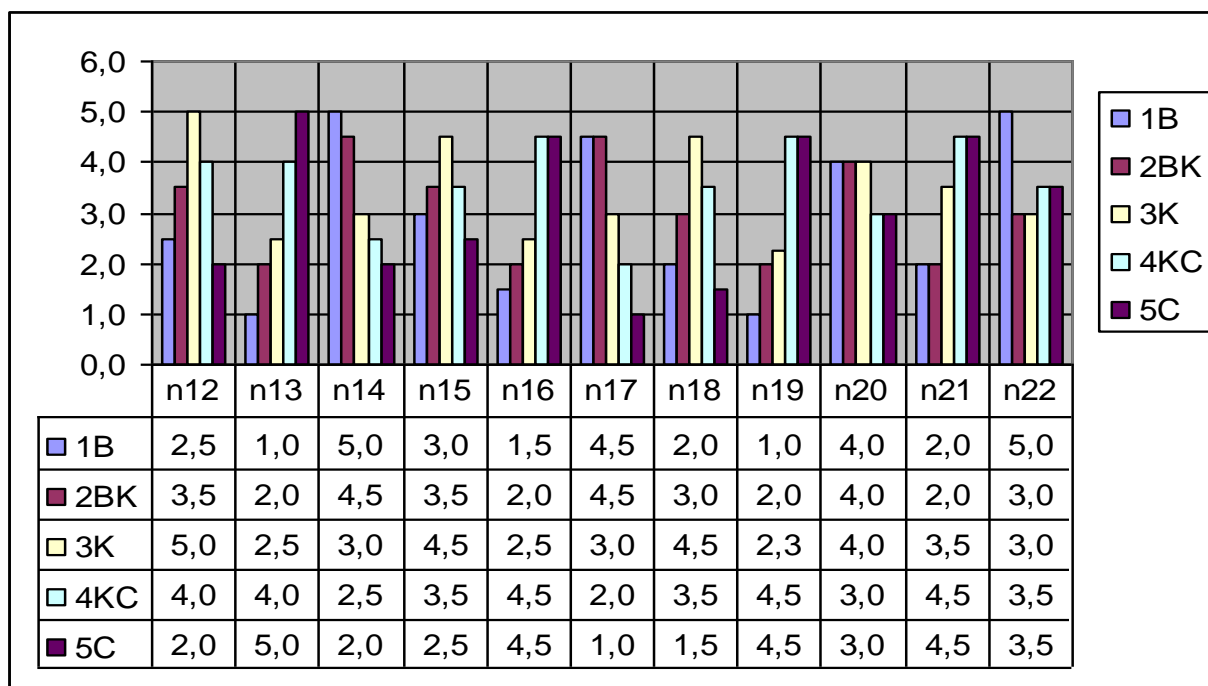
Med branilci organizatorji in krilnimi branilci v profilu igralnih opravil v napadu ni razlik v pomembnosti skoka za odbito žogo po sodniškem metu - **n1** (bo 1,0; kb 1,0) in vnosu žoge izza bočne črte v obrambni polovici - **n3** (bo 3,5; kb 3,5).

Za branilce organizatorje je bolj pogosto opravilo sodelovanje v hitrem prenosu žoge pri prehodnih napadih - **n4** (bo 5,0; kb 4,0), sodelovanje v prenašanju žoge proti prehodnim obrambam - **n7** (bo 5,0; kb 4,0), sodelovanje v počasnem prenašanju žoge proti postavljenim obrambam - **n8** (bo 5,0; kb 4,0) in organiziranje postavljenega napada - **n9** (bo 5,0; kb 3,8) ter postavljanje na sredini nad poljem omejitve – na vrhu napada - **n10** (bo 5,0; kb 3,5).

Krilni branilci bolj pogosto sodelujejo pri vnosu žoge izza čelne v obrambni polovici - **n2** (bo 3,0; kb 4,0) in v zaključkih zgodnjih napadov - **n6** (bo 4,0; kb 4,5). V začetku postavljenih napadov se tudi večkrat postavljajo ob straneh nad poljem omejitve (stranska mesta branilcev) - **n11** (bo 4,0; kb 4,5).

Komentar

Naloga branilcev organizatorjev so neposredno vezane na gibanje z žogo in hkratno organiziranje napada. To se v primerjavi s krilnimi branilci izrazito kaže pri pomembnosti prenašanja žoge v napadalno polovico proti prehodnim obrambam ali organizaciji napada na postavljeno obrambo. Primarna vloga krilnih branilcev v ekipi je sodelovanje pri zaključkih zgodnjih napadov in vnašanje žoge v igro izza črte, ki omejuje igrišče. Ostalih večjih razlik med opravili obeh tipov branilcev ni. Tudi zato, ker je veliko krilnih branilcev sposobno prevzeti vlogo branilca organizatorja.

Legenda: **n12** – Postavljanje na ob straneh polja omejitve (mesta kril), **n13** – Postavljanje ob črtah polja omejitve (mesta centrov), **n14** – Podajanje žoge okrog ali preko polja omejitve in v njega z mest branilcev, **n15** – Podajanje žoge okrog ali preko polja omejitve in v njega z mest kril, **n16** – Podajanje žoge okrog ali preko polja omejitve in v njega z mest centrov, **n17** – Podajanje žoge iz polja omejitve po vodenju vanj z mest branilcev, **n18** – Podajanje žoge iz polja omejitve po vodenju vanj z mest kril, **n19** – Podajanje žoge iz polja omejitve po vodenju vanj z mest centrov, **n20** – Podajanje žoge iz polja omejitve po uspešnem vtekanju vanj, **n21** – Podajanje žoge iz polja omejitve po uspešnem skoku v napadu in **n22** – Asistiranje (uspešna zadnja podaja pred metom soigralca na koš)

Slika 8. Profil igralnih opravil v napadu (n12 - n22) petih tipov igralcev

Ob straneh polja omejitve (mesta kril) (n12) se najpogosteje **postavljajo** krilni igralci (5,0). To je pričakovano, saj izhaja naziv »krilni igralec« iz njegovega začetnega položaja v napadu (in v obrambi). Krilni branilci in krilni centri se na teh položajih nahajajo manjkrat (kb 3,5; kc 4,0). Branilci organizatorji in centri pa najmanjkrat (bo 2,5; c 2,0).

Postavljanje ob črtah polja omejitve (n13) je najpomembnejše postavljanje centrov (5,0) in krilnih centrov (4,0). Manjkrat se tam nahajajo krila (2,5), še manjkrat pa oba tipa branilcev (bo 1,5; kb 2,0). Notranji igralci se navadno gibljejo bliže obroču in so zato pri postavljanju ob črtah polja omejitve iz mesta centrov tudi višje ocenjeni. Naziv center izhaja iz njihove

najpogostejše postavitve v sredini napada (in obrambe), zato so bile njihove visoke ocene pomembnosti pričakovane.

Podajanje žoge okrog ali preko polja omejitve in v njega z mest branilcev (n14) je po mnenju ocenjevalcev najpomembnejše opravilo branilcev organizatorjev in krilnih branilcev (bo 5,0; kb 4,5), sledijo krila (3,0). Najmanj pomembno je to opravilo za krilne centre (2,5) in centre (2,0). Ker se zunanji igralci večinoma gibljejo na zunanjih položajih, so te razlike razumljive.

Žoge okrog ali preko polja omejitve in v njega z mest kril (n15) najpogosteje **podajajo** krilni igralci (4,5). Krilni branilci in krilni centri (kb 3,5; kc 3,5) to počnejo manjkrat, a vseeno pogosteje kot organizatorji igre (3,0). Centri se iz pozicije krila najredkeje odločajo za omenjeno podajo (2,0). Ker se krilni igralci izmed vseh košarkarjev na krilnem položaju zadržujejo najpogosteje, je to razumljivo.

Rezultati ankete so pokazali, da so **podaje žoge okrog ali preko polja omejitve in v njega z mest centrov (n16)** in **iz polja omejitve po vodenju vanj z mest centrov (n19)** najpomembnejša opravila obeh tipov centrov (4,5). Najmanj pomembna so omenjena opravila za oba tipa branilcev (bo in kb; 1,0 – 2,0). Ker se v tem območju najpogostejše nahajajo visoki in močni igralci, je razumljivo, da nižji igralci v njem nimajo pomembnejših nalog.

Podajanje žog iz polja omejitve po vodenju vanj z mest branilcev (n17) je najpomembnejše opravilo branilcev organizatorjev in krilnih branilcev (bo 4,5; kb 4,5), manj pomembno pa za krila (3,0) in krilne centre (2,0). Za centre je to opravilo najmanj pomembno (1,0). Glede na to, da se oba tipa branilcev večinoma postavljata in gibljeta na omenjenih položajih s katerih prebijata prvo linijo obrambe, je razumljivo, da to počneta najpogosteje in najučinkoviteje.

Podajanje žoge iz polja omejitve po vodenju vanj z mest kril (n18) je najpogostejše opravilo kril (4,5), manj pa krilnih centrov (3,5) in krilnih branilcev (3,0). Branilci organizatorji (2,0) in centri (1,5) to počenjajo zelo redko.

Podajaje žog iz polja omejitve po uspešnem vtekanju vanj (n20) je najpomembnejše igralno opravilo za branilce organizatorje, krilne branilce in krila (vsi 4,0). Manj pomembno je za krilne centre in centre (3,0).

Podajanje žoge iz polja omejitve po uspešnem skoku v napadu (n21) je za notranje tipe igralcev pomembnejše igralno opravilo kot za zunanje. Najpomembnejše je to opravilo za oba tipa centrov (kc 4,5; c 4,5), malo manj za krilne košarkarje (3,5). Za branilce organizatorje in krilne branilce je to najmanj pomembno opravilo. Ker so centri in krilni centri najvišji košarkarji in pri skoku v napadu bolj aktivni kot zunanji igralci, je to razumljivo.

Asistiranje (uspešna zadnja podaja pred metom soigralca na koš) (**n22**) je po mnenju ocenjevalcev najpomembnejše igralno opravilo za organizatorje igre (5,0). Manj pomembno je to opravilo za krilne centre in centre (kc 3,5; c 3,5), najmanj pa za krilne branilce in krila (kb 3,0; k 3,0). Branilci organizatorji igro vodijo, kreirajo in ji dajejo značaj. Posledično se največkrat izmed vseh košarkarjev znajdejo v položaju tik pred zaključkom napada tako, da njihova zadnja podaja omogoči soigralcem uspešno izveden met na koš. Zato je razumljivo, da so pri tem opravilu najvišje ocenjeni.

Razlike v profilu izbranih igralnih opravil v napadu obeh tipov branilcev

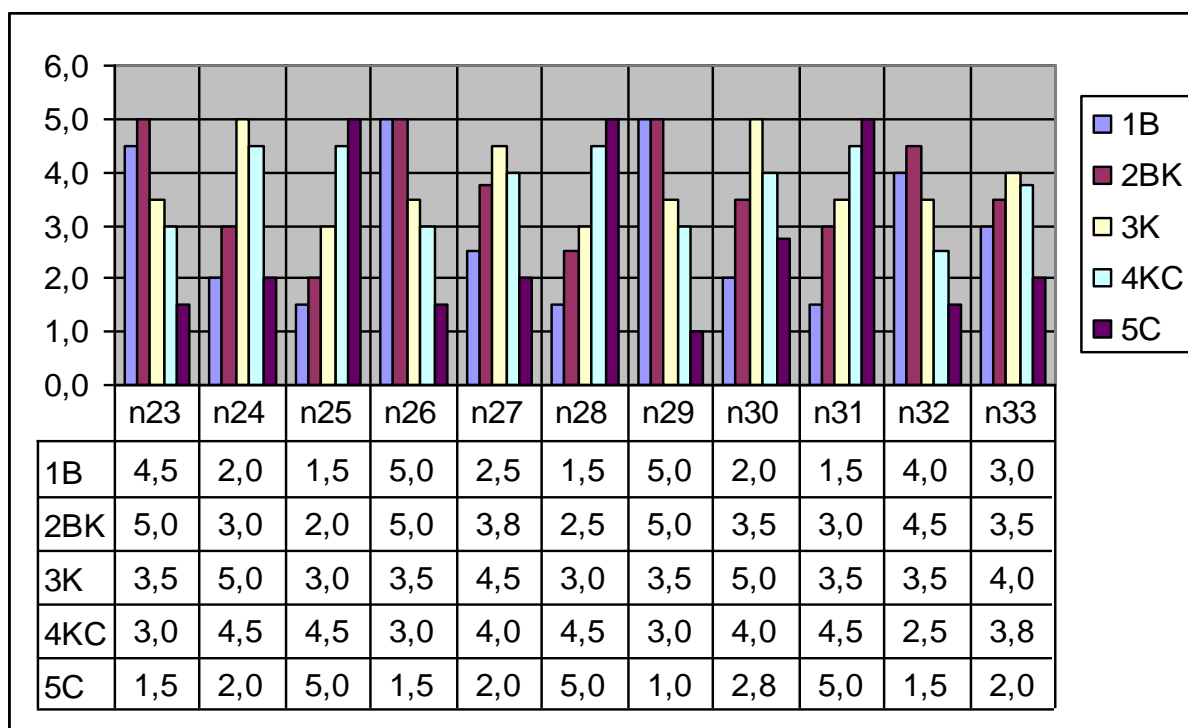
Med branilci organizatorji in krilnimi branilci v profilu igralnih opravil v napadu (n12 – n22) ni bilo razlik v ocenah pomembnosti naslednjih igralnih opravil: pri podajanju žog iz polja omejitve po vodenju vanj z mest branilcev - **n17** (bo 4,5; kb 4,5), podajanju žog iz polja omejitve po uspešnem vtekanju vanj - **n20** (bo 4,0; kb 4,0) in podajanju žog iz polja omejitve po uspešnem skoku v napadu - **n21** (bo 2,0; kb 2,0).

Branilci organizatorji so bili v primerjavi s krilnimi branilci bolje ocenjeni pri podajanju žog okrog ali preko polja omejitve in v njega z mesta branilcev – **n14** (bo 5,0; kb 4,5) in pomembnosti asistiranja - **n22** (bo 5,0; kb 3,0).

Krilni branilci so nekoliko višje povprečne vrednosti od branilcev organizatorjev dosegli pri pomembnosti postavljanja ob straneh polja omejitve na mesta kril - **n12** (bo 2,5; kb 3,5), postavljanju ob črtah polja omejitve na mesta centrov - **n13** (bo 1,0; kb 2,0), podajanju žog okrog ali preko polja omejitve in v njega z mesta kril - **n15** (bo 3,0; kb 3,5), podajanju žog okrog ali preko polja omejitve in v njega z mest centrov - **n16** (bo 1,5; kb 2,0), podajanju žog iz polja omejitve po vodenju vanj z mesta kril - **n18** (bo 2,0; kb 3,0) in podajanju žoge iz polja omejitve po vodenju vanj z mesta centrov - **n19** (bo 1,0; kb 2,0).

Komentar

Napadalne naloge obeh branilcev prikazane v zgornjem grafu (n12 - n22, slika 8) razkrivajo slednje: izbrana igralna opravila so po pomembnosti enaka v treh od enajstih opravil, v šestih so dosegli nekoliko višje ocene pomembnosti krilni branilci, v dveh pa branilci organizatorji. Primarna naloga krilnih branilcev je doseganje košev, branilcev organizatorjev pa organiziranje igre in sodelovanje s soigralci. Tudi v teh igralnih opravilih razlike v ocenah njihove pomembnosti niso velike (od 0,5 do 1 ocene), največje so bile pri asistencah (2 oceni). To kaže na sorodnost v igralnih opravilih obeh tipov igralcev.

Legenda: **n23** – Prodiranje v polje omejitve z mest branilcev, **n24** – Prodiranje v polje omejitve z mest kril, **n25** – Prodiranje v prostor omejitve z mest centrov, **n26** – Odkrivanje na mesta branilcev, **n27** – Odkrivanje na mesta kril, **n28** – Odkrivanje na mesta centrov, **n29** – Napadanje z obrazom ali bokom proti košu z mest branilcev, **n30** – Napadanje z obrazom ali bokom proti košu z mest kril, **n31** – Napadanje z bokom ali hrbtom proti košu z mest centrov, **n32** – Vtekanje z branilskih položajev (vzdolžno in diagonalno vtekanje) in **n33** – Vtekanje s krilnih položajev (prečno vtekanje)

Slika 9: Profil igralnih opravil v napadu (n23 - n33) petih tipov igralcev

Prodiranje v polje omejitve z mest branilcev (n23) je najpomembnejše opravilo krilnih branilcev (5,0) in branilcev organizatorjev (4,5). Krila in krilni centri v prostor omejitve z mest branilcev prodirajo redkeje (k 3,5; kc 3,0), centri pa zelo redko (1,5) (slika 9). Ker so zunanji igralci v primerjavi z notranjimi z žogo praviloma hitrejši in spretnjši, so takšni rezultati razumljivi.

V **polje omejitve z mest kril (n24)** najpogosteje **prodirajo** krilni igralci (5,0). Sledijo jim krilni centri (4,5), krilni branilci (3,0) in branilci organizatorji (2,0). Centri (2,0) v polje omejitve z mesta kril prodirajo najredkeje.

Prodor v prostor omejitve z mest centrov (n25) je najpomembnejše opravilo centrov (5,0) in krilnih centrov (4,5), najmanj pomembno pa za krilne branilce (2,5) in branilce organizatorje (1,5). Glede na to, da se centri in krilni centri največkrat nahajajo ob polju omejitve, hkrati pa so najvišji in najtežji, je to razumljivo.

Odkrivanje na mesta branilcev (n26) je najpomembnejše opravilo obeh tipov branilcev (bo 5,0; kb 5,0). Sledijo krila (3,5) in krilni centri (3,0). Centri se na omenjene položaje odkrivajo zelo redko (1,5). Ker se branilci največkrat nahajajo in gibajo na omenjenih položajih, so tudi te ugotovitve razumljive.

Ker se na položajih kril največkrat nahajajo krila, je razumljivo, da se na **mesta kril (n27)** najpogosteje **odkrivajo** krilni košarkarji (4,5), nekoliko manj pogosto pa krilni centri (4,0) in krilni branilci (3,8). Odkrivanje na mesta kril je manj pomembno za branilce organizatorje (2,5) in centre (2,0).

Na **mesta centrov** se **odkrivajo (n28)** najpogosteje centri (5,0) in krilni centri (4,5). Sledijo jim krila in krilni branilci (k 3,5; kb 3,0). Najmanj pogosto se tovrstnega odkrivanja poslužujejo branilci organizatorji (1,0). Igralci na centrskih položajih so praviloma visoki in težki, zato je odkrivanje na notranjih položajih rezervirano za njih.

Za **napad z obrazom ali bokom proti košu z mest branilcev (n29)** se najpogosteje odločajo branilci organizatorji in krilni branilci (bo 5,0; k 5,0), manj pogosto krila in krilni centri (k 3,0; kc 3,0), najmanjkrat pa centri (1,0).

Krila (5,0) in krilni centri (4,0) največkrat napadajo **z obrazom ali bokom proti košu z mest kril (n30)**. Sledijo jim krilni branilci (3,0) in centri (2,8), najmanjkrat pa to storijo branilci organizatorji (2,0). Glede na to, da krila in krilni centri najpogosteje igrajo na krilnih položajih, je zanje visoka pomembnost tega opravila razumljiva.

Napadanje z bokom ali hrbtom proti košu z mest centrov (n31) sta najpomembnejši opravili centrov (5,0). Sledijo krilni centri (4,5), krila (3,5) in krilni branilci (3,0). To opravilo je najmanj pomembno za branilce organizatorje (1,5).

Z branilskih položajev vtekajo (vzdolžno in diagonalno) (**n32**) največkrat krilni branilci (4,5), branilci organizatorji (4,0) in krila (3,5). Krilni centri (2,5) in centri (1,5) izvedejo omenjeno vtekanje najmanjkrat. **S krilnih položajev** najpogosteje vtekajo (prečno vtekanje) (**n33**) krilna (4,0), sledijo krilni centri (3,8), krilni branilci (3,5), branilci organizatorji (3,0). Centri to počnejo najmanjkrat (2,0).

Razlike v profilu izbranih igralnih opravil v napadu obeh tipov branilcev

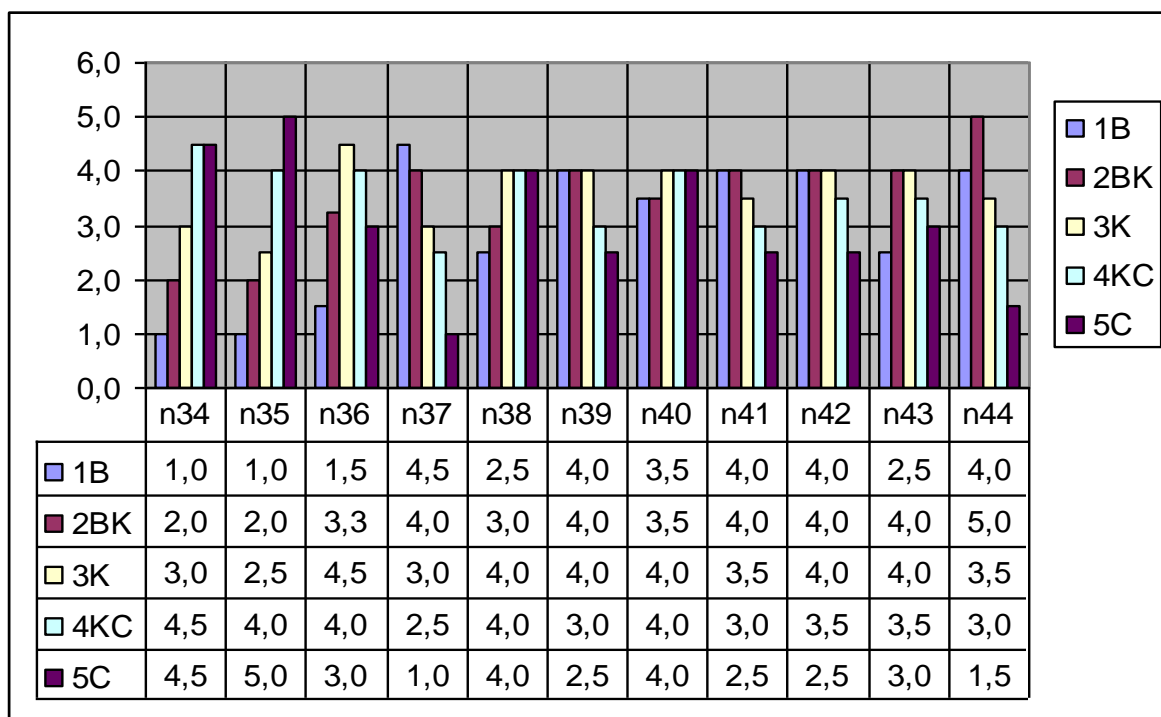
Med branilci organizatorji in krilnimi branilci v profilu igralnih opravil (n23 – n33) v napadu ni nobenih razlik pri odkrivanju na mesta branilcev - **n26** (bo 5,0; kb 5,0) in pri napadanju z obrazom ali bokom proti košu z mest branilcev - **n29** (bo 5,0; kb 5,0) (slika 9).

Krilni branilci so bili višje ocenjeni pri: prodiranju v polje omejitve z mest branilcev - **n23** (kb 5,0; bo 4,5), prodiranju v polje omejitve z mest kril - **n24** (kb 3,0; bo 2,0), prodiranju v prostor omejitve z mest centrov - **n25** (kb 2,0; bo 1,5), odkrivanju na mesta kril - **n27** (kb 3,8; bo 2,5), odkrivanju na mesta centrov - **n28** (kb 2,5; bo 1,5), napadanju z obrazom ali bokom proti košu z mesta kril - **n30** (kb 3,5; bo 2,0), napadanju z bokom ali s hrbtom proti košu z mest centrov - **n31** (kb 3,0; bo 2,0), vtekanju z branilskih položajev (vzdolžno in diagonalno vtekanje) - **n32** (kb 4,5; bo 4,0) in pri vtekanju s krilnih položajev (prečno vtekanje) - **n33** (kb 3,5; bo 3,0).

Branilci organizatorji v primerjavi s krilnimi branilci niso bili bolje ocenjeni niti v enem izbranem igralnem opravilu v napadu.

Komentar

Krilni branilci dosegajo višje ocene pomembnosti v devetih igralnih opravilih od n23 do n33 kot branilci organizatorji. Vsa so povezana s prodiranji z različnih položajev in odkrivanji na različne napadalne položaje in vtekanji z različnih napadalnih položajev. Glede na to, da so krilni branilci običajno višji in težji od branilcev organizatorjev, lahko omenjena igralna opravila v napadu opravijo bolj učinkovito.

Legenda: **n34** – Vtekanje s položajev centrov, **n35** – Postavljanje blokad k žogi in odcepitev notri («pick'n roll»), **n36** – Postavljanje blokad k žogi in odcepitev ven («pick'n pop»), **n37** – Napeljevanje z žogo na blokado in prodor, met ali podaja, **n38** – Postavljanje blokad od žoge centru in odcepitev ven ali notri, **n39** – Napeljevanje na blokado od žoge centru in odkrivanje ali vtekanje, **n40** – Postavljanje blokad od žoge zun. igralcu in odcepitev ven ali notri, **n41**– Napeljevanje na blokado od žoge zun. igralcu in odkrivanje ali vtekanje, **n42** – Vnos žoge izza čelne črte v napadalni polovici, **n43** – Vnos žoge izza bočne črte v napadalni polovici in **n44**– Meti z mesta zunaj polja omejitve z mest branilcev

Slika 10: Profil igralnih opravil v obrambi (od 34 do 44) petih tipov igralcev

Vtekanje s položajev centrov (n34) je najpomembnejše opravilo krilnih centrov (4,5) in centrov (4,5), nekoliko manj pa kril (3,0). Manj pomembno je to opravilo za visoke branilce (2,0), najmanj za branilce organizatorje (1,0). Pomembnost odkrivanja omenjenih igralcev izhaja iz njihovih različnih položajev in lastnosti. Centri zaradi svoje višine in teže večkrat vtečejo pod koš s svojih igralnih položajev kot to počno zunanji igralci.

Postavljanje blokad k žogi in odcepitev notri (»pick'n roll«) (n35) najpogosteje izvajajo centri (5,0). Sledijo jim krilni centri (4,0), medtem ko krila (2,5) in krilni branilci (2,0) tovrstne blokade postavljajo redko. Najredkeje se za postavljanje blokad k žogi odločajo branilci organizatorji (1,0). Višji in težji igralci se za postavljanje blokad k žogi bolj primerni kot nižji in lažji.

Postavljanja blokad k žogi in odcepitev ven (»pick'n pop«) (n36) največkrat izvajajo krila (4,5) in krilni centri (4,0), manjkrat pa krilni branilci (3,3) in centri (3,0). Branilci organizatorji to storijo najmanjkrat (1,5). Ker so krilni igralci neredko uspešni strelci s pol razdalje in razdalje, se po postavljenih blokadah k žogi pogosto odcepijo (odkrijejo) ven, kjer sprejmejo žogo in preidejo v met.

Napeljevanje z žogo na blokado in prodor, met ali podaja (n37) je najpomembnejše opravilo branilcev organizatorjev (4,5) in krilnih branilcev (4,0). Manj pomembno je to opravilo za krila (3,0) in krilne centre (2,5), najmanj pa za centre (1,0). Branilci najbolje obvladajo vodenje žoge, zato lahko najuspešneje napeljejo svojega obrambnega igralca na blokado do višjih in težjih soigralcev ter si tako ustvarijo prednost pred nadaljevanjem napada.

Pomembnost **postavljanja blokad od žoge centru in odcepitev ven ali notri** (n38) je pomembno opravilo za krila, krilne centre in centre (vsi 4,0), za krilne branilce (3,0) in branilce organizatorje (2,5) pa manj.

Napeljevanje na blokado od žoge centru in odkrivanje ali vtekanje (n39) najpogosteje izvajajo zunanji igralci (bo 4,0; kb 4,0 ; k 4,0), redkeje pa krilni centri (3,0) in centri (2,5). Slednji so koristnejši pri postavljanju blokad, prvo omenjeni pa pri napeljevanju na blokado in odkrivanju ali vtekanju ob njej.

Centri, krilni centri in krila (vsi po 4,0) največkrat postavljajo **blokade od žoge zunanjemu igralcu in se odcepijo ven ali notri** (n40). Za branilce organizatorje in krilne branilce (bo 3,5; kb 3,5) je to opravilo manj pomembno (glej naslednje igralno opravilo).

Odkrivanje ali vtekanje po napeljevanju na blokado od žoge zunanjemu igralcu (n41) je najpomembnejše opravilo za branilce organizatorje in krilne branilce (bo 4,5; kb 4,5). Sledijo krila (3,5), krilni centri (3,0) in centri (2,5). Za posamezne tipe igralcev je pomembnost igralnih opravil **n40** in **n41** nasprotna.

Vnos žoge v igro izza čelne črte v napadalni polovici (n42) (začetna podaja iz avta) je najpomembnejše opravilo branilcev organizatorjev, krilnih branilcev in kril (vsi 4,0). Za krilne centre (3,5) in centre (3,0) je isto pravilo nekoliko manj pomembno.

Vnos žoge izza bočne črte v napadalni polovici (n43) je najpomembnejše opravilo krilnih branilcev in kril (kb 4,0, k 4,0). Branilci organizatorji (2,5) to počno najredkeje. Naloga branilcev organizatorjev pri vnosu žoge v igro izza bočne črte je predvsem odkrivanje za sprejem žoge in nato nadaljevanje napada.

Z mesta zunaj polja omejitve z mest branilcev (n44) največkrat **mečejo** krilni branilci (5,0). Sledijo branilci organizatorji (4,0), krila (3,5) in krilni centri (3,0). Centri se za mete z mesta zunaj polja omejitve z mest branilcev odločajo najmanjkrat (1,5). To je razumljivo, saj je njihovo osnovno igralno mesto bliže obroču. Gibanje krilnih centrov in vseh zunanjih igralcev je raznovrstnejše, zato se za mete iz razdalje odločajo pogosteje.

Razlike v profilu izbranih igralnih opravil v napadu obeh tipov branilcev

Med branilci organizatorji in krilnimi branilci v profilu igralnih opravil v napadu (n34 – n44; slika 10) ni razlik pri: napeljevanju na blokado od žoge centru in odkrivanje ali vtekanje - **n39** (bo 4,0; kb 4,0), postavljanju blokad od žoge zunanjemu igralcu in odcepitev ven ali notri - **n40** (bo 3,5; kb 3,5), napeljevanju na blokado od žoge zunanjemu igralcu in odkrivanju ali vtekanju - **n41** (bo 4,0; kb 4,0) in pri vnosu žoge izza čelne črte v napadalni polovici - **n42** (bo 4,0; kb 4,0).

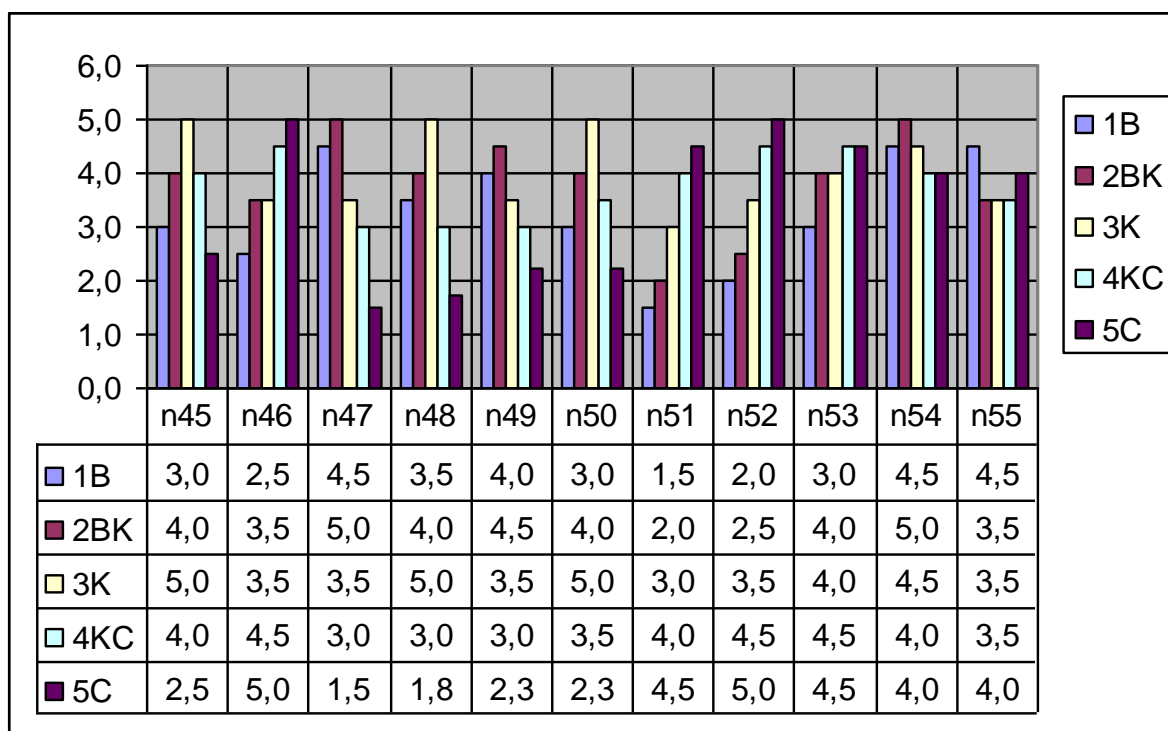
Branilci organizatorji (4,5) so bili v primerjavi s krilnimi branilci (4,0) višje ocenjeni pri pomembnosti napeljevanja z žogo na blokado in prodor, met ali podaja – **n37**.

Krilni branilci so bili v primerjavi z branilci organizatorji bolje ocenjeni pri vtekanju s položajev centrov - **n34** (kb 2,0; bo 1,0), postavljanju blokad k žogi in odcepitev notri - **n35** (kb 2,0; bo 1,0), postavljanju blokad k žogi in odcepitev ven - **n36** (kb 3,3; bo 1,5), postavljanju blokad od žoge centru in odcepitev ven ali notri - **n38** (kb 3,0; bo 2,5), vnosu žoge izza bočne črte v napadalni polovici - **n43** (kb 4,0; bo 2,5) in metih z mesta zunaj polja omejitve z mest branilcev - **n44** (kb 5,0; bo 4,0).

Komentar

Ocene pomembnosti igralnih opravil od n34 do n44 obeh tipov branilcev so enake v štirih od enajstih opravil, v šestih so ocene pomembnosti krilnih branilcev višje kot pri branilcih organizatorjih, v enem opravilu (napeljevanju z vodenjem na blokado) pa imajo organizatorji višjo oceno pomembnosti.

Krilni branilci dosegajo nekoliko višje ocene pomembnosti v tistih igralnih opravilih, v katerih dominirajo višji igralci in pri metih na koš od daleč. Razlike največkrat niso velike.

Legenda: **n45** – Meti z mesta zunaj polja omejitve z mest kril, **n46** – Meti z mesta ob polju omejitve z mest centrov, **n47** – Meti po vodenju zunaj polja omejitve z mest branilcev, **n48** – Meti po vodenju zunaj polja omejitve z mest kril, **n49** – Meti v polju omejitve po vodenju (prodiranju) vanj z mest branilcev, **n50** – Meti v polju omejitve po vodenju (prodiranju) vanj z mest kril, **n51** – Meti v polju omejitve po vodenju (prodiranju) vanj z mest centrov, **n52** – Meti v polju omejitve po skoku za žogo v napadu, **n53** – Meti po uspešnem vtekanju v polje omejitve, **n54** – Izvajanje prostih metov in **n55** – Uspešnost izsiljevanja napak

Slika 11: Profil igralnih opravil v obrambi (od 45 do 55) petih tipov igralcev

Mete z mesta zunaj polja omejitve z mest kril (n45) najpogosteje izvajajo krilni košarkarji (5,0). Sledijo jim krilni branilci in krilni centri (kb 4,0; kc 4,0). Branilci organizatorji (3,0) in centri (2,5) se za te mete odločajo najmanjkrat.

Mete z mesta ob polju omejitve z mest centrov (n46) največkrat izvajajo centri (5,0) in krilni centri (4,5). Sledijo krila in krilni branilci (3,5), branilci organizatorji to počnejo redko (2,5).

Z meti po vodenju zunaj polja omejitve z mest branilcev (n47) najpogosteje zaključujejo napade krilni branilci (5,0) in branilci organizatorji (4,5), sledijo krila (3,0) in krilni centri (3,0), najmanjkrat pa to počno centri (1,5).

Največkrat **po vodenju zunaj polja omejitve z mesta kril mečejo (n48)** krila (5,0), nekoliko manjkrat krilni branilci (4,0), sledijo branilci organizatorji (3,5) in krilni centri (3,0). Ocenjevalci to opravilo kot najmanj pomembno pripisujejo centrom (1,8).

Mete v polju omejitve po vodenju (prodiranju) vanj z mest branilcev (n49) najpogosteje izvajajo krilni branilci (4,5) in branilci organizatorji (4,0). Za mete **v polju omejitve po vodenju (prodiranju) vanj z mest kril (n50)** pa krilni košarkarji (5,0). Z obeh položajev najmanjkrat prodirajo centri (**n49** 2,3 in **n50** 2,3).

Meti v polju omejitve po vodenju (prodiranju) vanj z mest centrov (n51) so domena centrov (5,0) in krilnih centrov (4,5). Branilci organizatorji (1,5) in krilni branilci (2,0) to počno najredkeje. To je razumljivo, saj pod obema obročema dominirajo višji in močnejši igralci.

Met v polju omejitve po skoku za žogo v napadu (n52) največkrat izvedejo centri (5,0) in krilni centri (4,5). Krila (3,5) in krilni branilci (2,5) to storijo redkeje, branilci organizatorji pa zelo poredko (1,5).

Po uspešnem vtekanju v polje omejitve na koš (n53) mečejo najpogosteje centri in krilni centri (c 4,5; kc 4,5). Takoj za njimi so krila in krilni branilci (k 4,0; kb 4,0). Branilci organizatorji (3,0) to storijo redkeje, običajno v zaključkih protinapadov in zgodnjih napadov..

Izvajanje prostih metov (n54) je najpomembnejše opravilo krilnih branilcev (5,0). Sledijo branilci organizatorji in krila (bo 4,5; k 4,5). Velik pomen zadevanja prostih metov ocenjevalci pripisujejo tudi krilnim centrom in centrom (kc 4,0; c 4,0). To dokazuje kako pomembno je zadevati proste mete ne glede na igralno mesto. Na izenačenih tekmah in v napetih končnicah prav prosti meti pogosto odločajo o tem, kdo bo končni zmagovalec.

Branilci organizatorji (4,5) so po mnenju ocenjevalcev tisti, ki so pri **izsiljevanju napak (n55)** najuspešnejši. Sledijo centri (4,0), krilni branilci, krila in krilni centri to storijo manjkrat (vsi 3,5).

Razlike v profilu izbranih igralnih opravil v napadu obeh tipov branilcev

Ocene pomembnosti igralnih opravil od n45 do n55 v napadu branilcev organizatorjev in krilnih branilcev niso bile enake v nobenem opravilu.

Ocena pomembnosti branilcev organizatorjev je bila od krilnih branilcev višja le v uspešnosti izsiljevanja napak nasprotnika - **n55** (bo 4,5; kb 3,5).

Krilni branilci so višje povprečne vrednosti v pomembnosti igralnega opravila v primerjavi z branilci organizatorji dobili pri metih z mesta zunaj polja omejitve z mest kril - **n45** (kb 4,0; bo 3,0), metih z mesta ob polju omejitve z mest centrov - **n46** (kb 3,5, bo 2,5), metih po vodenju zunaj polja omejitve z mest branilcev - **n47** (kb 5,0; bo 4,5), metih po vodenju zunaj polja omejitve z mest kril - **n48** (kb 4,0; bo 3,5), metih v polju omejitve po vodenju (prodiranju) vanj z mest branilcev - **n49** (kb 4,5, bo 4,0), metih v polju omejitve po vodenju (prodiranju) vanj z mest kril - **n50** (kb 4,0; bo 3,0), metih v polju omejitve po vodenju (prodiranju) vanj z mest centrov - **n51** (kb 2,0; bo 1,5), metih v polju omejitve po skoku za žogo v napadu - **n52** (kb 2,5; bo 2,0), metih po uspešnem vtekanju v polje omejitve - **n53** (kb 4,0; bo 3,0) in izvajanju prostih metov - **n54** (kb 5,0; bo 4,5).

Komentar

Krilni branilci so v primerjavi z branilci organizatorji glede na pomembnost napadalne uspešnosti in njihovega doprinosa ekipnemu uspehu bili bolje ocenjeni v desetih napadalnih opravilih od enajstih (n45 - n55, slika 11). Vse napadalne situacije so vezane na zaključke napadov z meti z različnih položajev (z mesta, polprodora ali prodora, po vtekanju ali skoku za žogo ali iz prostega meta). Razlike v ocenah pomembnosti sicer niso velike, se pa kljub temu zazna aktivnejša vloga krilnih branilcev v teh opravilih.

6.2 Analiza kazalcev igralne učinkovitosti petih tipov igralcev

V tem sklopu bomo predstavili in razložili razlike v vrednostih izbranih kazalcev igralne učinkovitosti med petimi tipi igralcev, še posebej med obema tipoma branilcev. Ti kazalci ne zajemajo vseh tistih igralnih opravil v napadu in obrambi, ki so zajeta v prej opisanih profilih. Te razlike so stvarne, saj izhajajo neposredno iz načina igranja posameznih tipov igralcev na tekmah.

6.2.1 Analiza razlik v telesni višini, starosti in minutah igranja med petimi tipi igralcev

Tabela 2: Razlike med petimi tipi igralcev v telesni višini, starosti in minutah igranja (tsm)

tsm/tip		N	m	sd	sder	min	max	F	Sig F	t	Sig t
tv	1	28	190,2	5,070	,958	178	200				
	2	32	193,7	4,270	,755	183	203			-2,884	,006
	3	29	202,2	4,027	,748	196	209				
	4	30	206,1	3,491	,637	201	215				
	5	25	212,1	3,558	,712	204	218				
	Skupaj	144	200,5	8,865	,739	178	218	129,973	,000		
st	1	28	26,7	3,400	,643	21	34				
	2	32	26,3	4,158	,735	20	38			,433	,667
	3	29	26,5	3,355	,623	20	33				
	4	30	27,9	3,921	,716	20	35				
	5	25	25,8	3,099	,620	19	31				
	Skupaj	144	26,7	3,659	,305	19	38	1,414	,232		

mint	1	28	22,3	8,065	1,524	11,09	37,55				
	2	32	21,7	5,537	,979	10,20	32,00			,346	,731
	3	29	22,4	6,690	1,242	11,44	36,60				
	4	30	21,3	6,314	1,153	11,00	34,82				
	5	25	19,3	5,564	1,113	9,73	27,88				
	Skupaj	144	21,5	6,491	,541	9,73	37,55	,987	,417		

Legenda: **tv** – telesna višina, **st** – starost, **mint** – minute igranja na tekmo; **N** – število posameznih tipov igralcev; **m** – aritmetična sredina; **sd** – standardni odklon; **sder** – standardna napaka; **min** – minimalni rezultat; **max** – maksimalni rezultat, **F** – F vrednost; **Sig F** - značilnost razlik med petimi tipi igralcev; **t** – t vrednost; **Sig t** – značilnost razlik med branilci 1 in 2

Poznamo statistično značilne razlike v telesni višini vseh tipov igralcev. Enako velja tudi med obema tipoma branilcev. Telesna višina raste od branilcev organizatorjev do centrov. Krilni branilci so bili za 3,5 cm višji od branilcev organizatorjev. Najnižji igralec je bil branilec organizator (178 cm), najvišji pa center (218 cm). V starosti in času igranja posameznih tipov igralcev ni bilo statistično značilnih razlik, enako tudi ne med obema tipoma branilcev. Povprečna starost vseh igralcev je bila 26,7 let. Najmlajši igralec je bil star 19 let (center), najstarejši pa 38 let (krilni branilec). Povprečen čas vseh tipov igralcev v igri je bil 21,5 minut. Najmanj časa je igral center (9,7 min), največ časa pa branilec organizator (37,6).

6.2.2 Analiza razlik v kazalcih napadalne učinkovitosti med petimi tipi igralcev

Tabela 3: Razlike med petimi tipi igralcev v kazalcih napadalne učinkovitosti (knu)

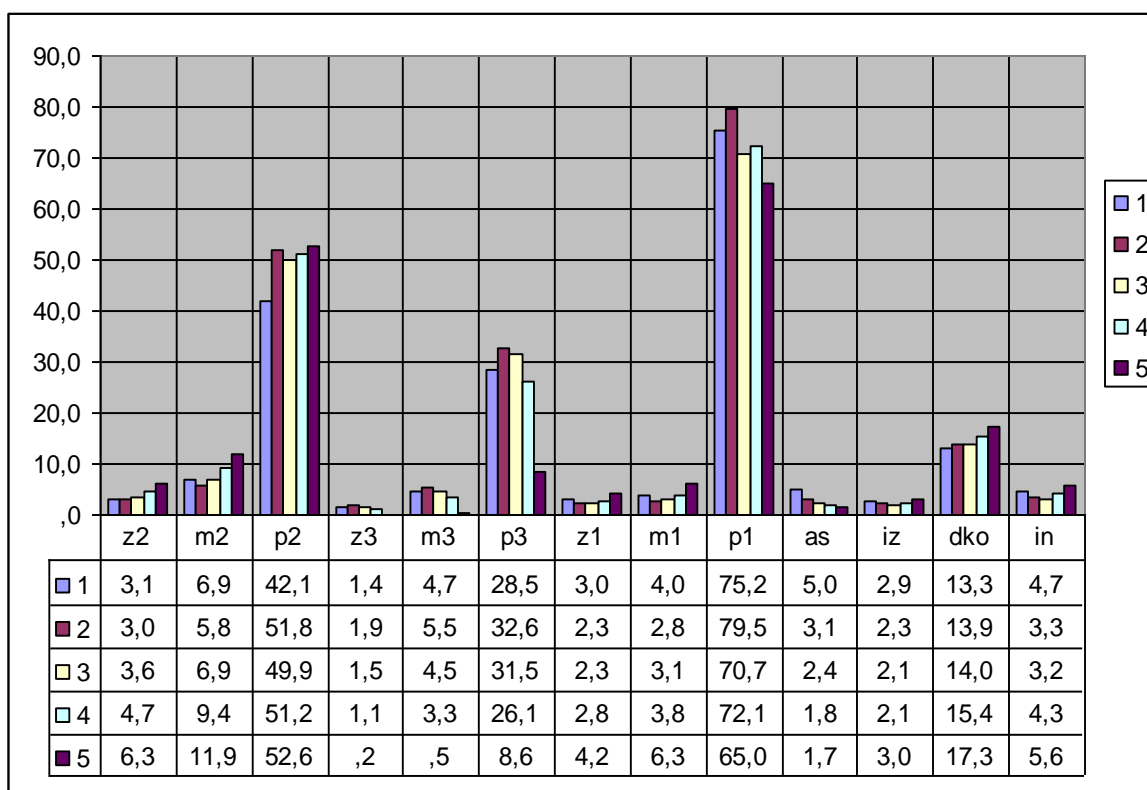
knu /tip	N	m	Sd	sder	min	max	F	Sig F	t	Sig t
z2	1	28	3,1	2,004	,379	,59	7,77			
	2	32	3,0	1,332	,235	,40	5,29		,078	,938
	3	29	3,6	2,470	,459	,51	11,52			
	4	30	4,7	2,241	,409	1,39	10,97			
	5	25	6,3	2,206	,441	2,40	10,97			
	Skupaj	144	4,1	2,373	,198	,40	11,52	12,142	,000	
m2	1	28	6,9	3,439	,650	1,57	16,11			
	2	32	5,8	2,253	,398	2,94	12,15		1,468	,147
	3	29	6,9	4,211	,782	1,58	19,39			
	4	30	9,4	4,368	,797	3,48	20,18			
	5	25	11,9	3,245	,649	5,60	18,30			
	Skupaj	144	8,1	4,131	,344	1,57	20,18	12,907	,000	
p2	1	28	42,1	11,741	2,219	16,70	60,60			
	2	32	51,8	15,586	2,755	12,50	100,00		-2,684	,009
	3	29	49,9	11,174	2,075	11,10	76,90			
	4	30	51,2	11,601	2,118	30,00	81,30			
	5	25	52,6	9,108	1,822	37,50	73,90			
	Skupaj	144	49,6	12,595	1,050	11,10	100,00	3,439	,010	
z3	1	28	1,4	,840	,159	,00	3,90			
	2	32	1,9	1,140	,201	,15	4,75		1,872	,066

	3	29	1,5	,990	,184	,00	3,61				
	4	30	1,1	,935	,171	,00	3,29				
	5	25	,2	,383	,077	,00	1,47				
	Skupaj	144	1,2	1,058	,088	,00	4,75	13,353	,000		
m3	1	28	4,7	1,946	,368	,85	8,78				
	2	32	5,5	2,521	,446	1,85	12,20			1,321	,192
	3	29	4,5	2,175	,404	,21	8,84				
	4	30	3,3	2,293	,419	,00	7,96				
	5	25	,5	1,068	,214	,00	4,82				
	Skupaj	144	3,8	2,685	,224	,00	12,20	23,806	,000		
p3	1	28	28,5	15,861	2,997	,00	77,80				
	2	32	32,6	11,867	2,098	7,70	63,60			1,136	,261
	3	29	31,5	17,360	3,224	,00	66,70				
	4	30	26,1	18,478	3,374	,00	63,60				
	5	25	8,6	19,414	3,883	,00	75,00				
	Skupaj	144	26,1	18,418	1,535	,00	77,80	8,983	,000		
z1	1	28	3,0	1,942	,367	,00	6,81				
	2	32	2,3	1,387	,245	,00	6,77			1,683	,099
	3	29	2,3	1,639	,304	,00	7,43				
	4	30	2,8	1,731	,316	,68	8,24				
	5	25	4,2	1,704	,341	,00	7,63				
	Skupaj	144	2,9	1,786	,149	,00	8,24	5,580	,000		
m1	1	28	4,0	2,540	,480	,23	10,15				
	2	32	2,8	1,528	,270	,00	7,38			2,187	,034

	3	29	3,1	2,083	,387	,00	8,74				
	4	30	3,8	2,038	,372	1,14	10,23				
	5	25	6,3	2,674	,535	,00	14,40				
	Skupaj	144	3,9	2,452	,204	,00	14,40	10,498	,000		
p1	1	28	75,2	19,883	3,758	,00	100,00				
	2	32	79,5	21,211	3,750	,00	100,00			-,798	,428
	3	29	70,7	23,355	4,337	,00	100,00				
	4	30	72,1	14,017	2,559	37,50	100,00				
	5	25	65,0	18,323	3,665	,00	88,20				
	Skupaj	144	72,8	19,949	1,662	,00	100,00	2,110	,083		
as	1	28	5,0	1,722	,326	1,74	9,46				
	2	32	3,1	2,105	,372	,37	10,46			3,844	,000
	3	29	2,4	1,440	,267	,65	7,45				
	4	30	1,8	1,157	,211	,00	5,93				
	5	25	1,7	,889	,178	,00	3,74				
	Skupaj	144	2,8	1,936	,161	,00	10,46	21,097	,000		
iz	1	28	2,9	1,043	,197	,60	5,45				
	2	32	2,3	1,217	,215	,68	6,77			1,743	,087
	3	29	2,1	1,130	,210	,57	5,26				
	4	30	2,1	1,009	,184	,27	4,33				
	5	25	3,0	1,224	,245	1,22	6,62				
	Skupaj	144	2,5	1,176	,098	,27	6,77	4,151	,003		
in	1	28	4,7	2,025	,383	1,50	10,15				
	2	32	3,3	1,397	,247	,88	5,95			2,999	,004

	3	29	3,2	2,006	,373	1,16	9,03				
	4	30	4,3	1,852	,338	1,38	9,31				
	5	25	5,6	2,271	,454	1,33	10,40				
	Skupaj	144	4,2	2,078	,173	,88	10,40	7,558	,000		
dko	1	28	13,3	5,629	1,064	3,74	25,26				
	2	32	13,9	4,502	,796	6,36	27,65			-,503	,617
	3	29	14,0	5,422	1,007	5,57	26,89				
	4	30	15,4	5,593	1,021	6,59	30,69				
	5	25	17,3	4,756	,951	7,78	26,77				
	Skupaj	144	14,7	5,312	,443	3,74	30,69	2,580	,040		

Legenda: **N** – število posameznih tipov igralcev; **m** – aritmetična sredina; **sd** – standardni odklon; **sder** – standardna napaka; **min** – minimalni rezultat; **max** – maksimalni rezultat, **F** – F vrednost; **Sig F** - značilnost razlik med petimi tipi igralcev; **t** – t vrednost; **Sig t** – značilnost razlik med branilci 1 in 2; **z2, m2 in p2** – uspešni in vrženi meti za dve točki in odstotek njihovega zadevanja; **z3, m3 in p3** – uspešni in vrženi meti za tri točke ter odstotek njihovega zadevanja; **z1, m1 in p1** – uspešni in vrženi prosti meti ter odstotek njihovega zadevanja; **as** – asistence; **iz** – izgubljene žoge; **in** – izsiljene napake, **dko** – dani koši

Legenda: 1 – branilec organizator, 2 – branilec, 3 – krilo, 4 – krilni center, 5 – center, z2 – zadetki za dve točki, m2 – meti za dve točki, p2 – odstotek zadevanja metov za dve točki, z3 – zadetki za tri točke, m3 – meti za tri točke, p3 – odstotek zadevanja metov za tri točke, z1 – zadeti prosti meti, m1 – vrženi prosti meti, p1 – odstotek zadevanja prostih metov, as – asistenc, iz – izgubljene žoge, dko – dani koši, in – izsiljene napake v napadu

Slika 12: Profil igralne učinkovitosti petih tipov igralcev v napadu

V vseh kazalcih igralne učinkovitosti v napadu, razen v odstotkih zadevanja prostih metov (**p1**) so bile razlike med različnimi tipi igralcev statistično značilne.

Branilci organizatorji so v napadu prevladovali v številu asistenc (**as**) in izsiljenih napak (**in** – skupaj s centri). Očitno so več podajali in prodirali.

Krilni branilci so prevladovali v številu zadetih in vseh metov za tri točke (**z3**, **m3**) ter odstotkih zadevanja metov za dve (**p2** – skupaj s centri) in tri točke (**p3**) ter prostih metov (**p1**) (preglednica 3, slika 11).

Igralna opravila branilcev so povezana z igro po širini (meti, podaje) in globini (prodori, vtekanja). Zato več mečejo od daleč, prodirajo in podajajo (usklajujejo igro drugih igralcev)

Igralci na mestu centra so v napadu prevladovali v zadetih in vseh metih za dve točki (**z2**), v odstotkih zadevanja za dve točki (**p2**), zadetih in vseh prostih metih (**z1**, **m1**), izgubljenih žogah (**iz**), danih koših (**dko**) in izsiljenih napakah v napadu (**in**). V metih za dve točki so bili tudi najučinkovitejši (**p2**). Najmanj učinkoviti so bili v zadetih in vseh metih za tri točke (**z3**, **m3**), odstotkih zadevanja metov za tri točke (**p3**), odstotkih zadevanja prostih metov (**p1**) in asistencah (**as**).

Vrednosti krilnih centrov so bile v večini navedenih kazalcev blizu vrednosti centrov. Uspešnejši so bili v odstotkih zadevanja metov za tri točke (**p3**) in prostih metov (**p1**).

Igralna opravila centrov so bila povezana z igro v globini napada (v bližini koša). Zato so tudi največkrat zaključili napad z metom blizu koša ali s polrazdalje (krilni centri tudi več z meti od daleč). Ker so bili pogosto v dotiku z obrambnimi igralci, je bilo nad njimi storjenih precej osebnih napak, zato so pogosto izvajali proste mete.

Vrednosti kril so bile v večini temeljnih kazalcev igralne učinkovitosti med obema skrajnima tipoma. Bolj učinkoviti so bili le v odstotkih zadevanja metov za tri točke (**p3**).

Razlike v kazalcih igralne učinkovitosti v napadu med obema tipoma branilcev

Med obema tipoma branilcev so bile statistično značilne razlike le v odstotkih zadevanja metov za dve točki (**p2** - boljši so bili krilni branilci), številu vseh prostih metov (**m1**), asistenc (**as** - boljši so bili branilci organizatorji) in izsiljenih napak (**in** - boljši so bili branilci organizatorji). V odstotkih zadevanja metov za dve in tri točke ter prostih metov so bili boljši krilni branilci, vendar razlike niso bile statistično značilne.

Komentar

Izidi kažejo določene razlike v igralnih opravilih in sposobnostih obeh tipov branilcev. Branilci organizatorji so več organizirali igro (več podajali) in prodirali (izsilili več napak tekmecev), nekoliko manj pa metali od daleč (**z3**, **m3**). Krilni branilci so bili nekoliko bolj učinkoviti v metih na koš z vseh razdalj.

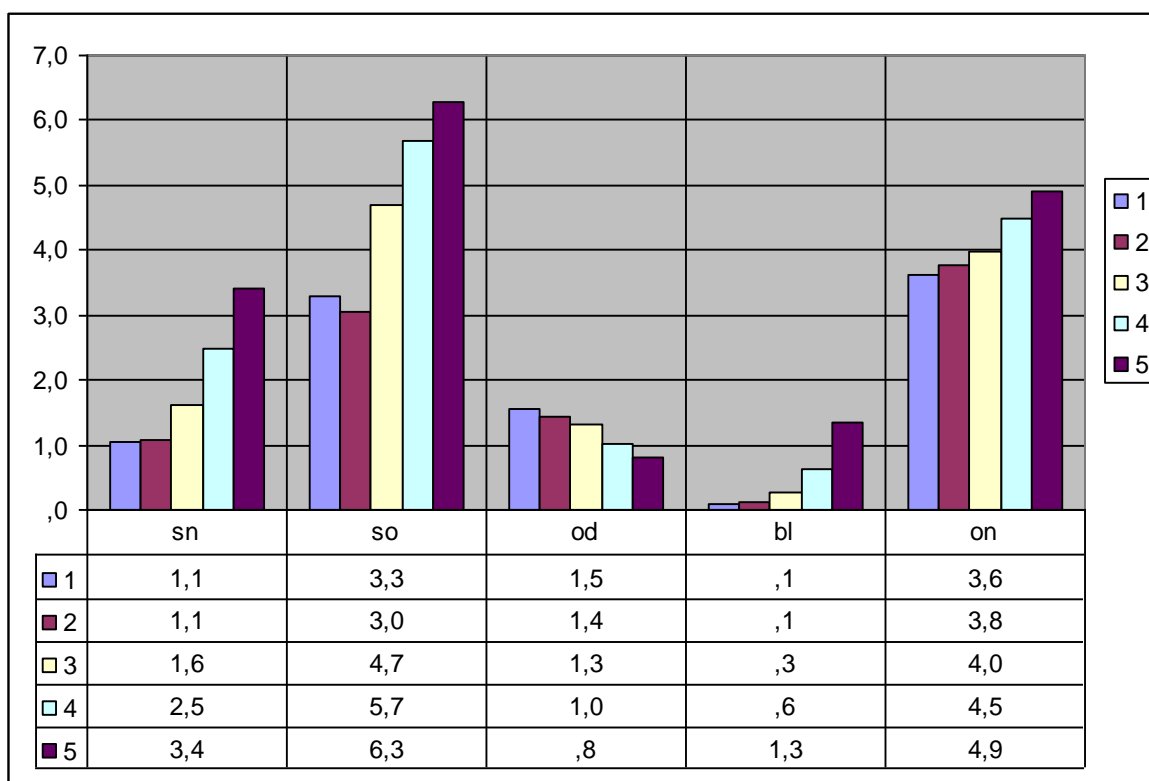
6.2.3 Analiza razlik v kazalcih obrambne učinkovitosti med petimi tipi igralcev

Tabela 4: Razlike med petimi tipi igralcev v kazalcih obrambne učinkovitosti (kno)

	kou /tip	N	M	sd	sder	min	max	F	Sig F	t	Sig t
sn	1	28	1,1	,709	,134	,00	2,39				
	2	32	1,1	,663	,117	,25	2,76			-,064	,949
	3	29	1,6	1,079	,200	,00	3,80				
	4	30	2,5	1,194	,218	,30	4,84				
	5	25	3,4	1,339	,268	,93	6,15				
	Skupaj	144	1,9	1,342	,112	,00	6,15	27,302	,000		
so	1	28	3,3	1,406	,266	1,15	5,37				
	2	32	3,0	1,304	,230	,68	5,49			,724	,472
	3	29	4,7	1,361	,253	1,58	7,65				
	4	30	5,7	2,190	,400	2,18	11,83				
	5	25	6,3	1,863	,373	3,54	11,12				
	Skupaj	144	4,5	2,065	,172	,68	11,83	20,985	,000		
od	1	28	1,5	,792	,150	,60	3,51				
	2	32	1,4	,713	,126	,00	2,59			,623	,536
	3	29	1,3	,699	,130	,29	3,56				
	4	30	1,0	,665	,121	,00	2,99				
	5	25	,8	,576	,115	,00	2,29				
	Skupaj	144	1,2	,735	,061	,00	3,56	5,247	,001		
bl	1	28	,1	,192	,036	,00	,70				
	2	32	,1	,229	,040	,00	,81			-,792	,432

	3	29	,3	,355	,066	,00	1,29				
	4	30	,6	,718	,131	,00	2,75				
	5	25	1,3	1,039	,208	,00	3,85				
	Skupaj	144	,5	,724	,060	,00	3,85	20,742	,000		
On	1	28	3,6	1,400	,265	1,28	6,81				
	2	32	3,8	1,452	,257	,95	6,51			-,388	,699
	3	29	4,0	1,516	,281	1,17	7,62				
	4	30	4,5	1,732	,316	1,08	8,05				
	5	25	4,9	1,691	,338	1,17	8,20				
	Skupaj	144	4,1	1,606	,134	,95	8,20	3,163	,016		

Legenda: **N** – število posameznih tipov igralcev, **_m** – aritmetična sredina, **_sd** – standardni odklon, **sder** – standardna napaka, **_min** – minimalni rezultat, **_max** – maksimalni rezultat, **F** – F vrednost, **Sig F** - značilnost razlik med petimi tipi igralcev, **t** – t vrednost, **Sig t** – značilnost razlik med branilci 1 in 2, **1** – branilec organizator, **2** – branilec, **3** – krilo, **4** – krilni center, **5** – center, **_sn** – skoki v napadu, **_so** – skoki v obrambi, **od** – odvzete žoge, **_bl** – blokirani meti, **_on** – osebne napake

Legenda: 1 – branilec organizator, 2 – branilec, 3 – krilo, 4 – krilni center, 5 – center, **sn** – skoki v napadu., **so** – skoki v obrambi, **od** – odvzete žoge, **bl** – blokirani meti, **on** – osebne napake.

Slika 13: Profil igralne učinkovitosti petih tipov igralcev v obrambi

V vseh kazalcih igralne učinkovitosti v obrambi so bile razlike med različnimi tipi igralcev statistično značilne. V skokih v napadu in obrambi, blokiranih metih in osebnih napakah so dosegli višje vrednosti centri in krilni centri. Vrednosti so padale proti branilcem organizatorjem. Pri odvzetih žogah je bil trend obrnjen (preglednica 4, slika 12). Izidi se skladajo z izkušnjami iz prakse. Pri skokih in blokiranju meta imajo prednost visoki igralci (njihova dosežna višina je višja). Imajo tudi boljše pogoje za uspešen skok ali blokiranje meta kot nižji igralci, ker pokrivajo prostor v bližini koša.

V odvzetih žogah (**od**) so bili najboljši branilci obeh tipov, vendar razlike z drugimi tipi igralcev niso bile velike, kar se ne sklada povsem z izkušnjami iz prakse. Branilci so v moštvu običajno najhitrejši igralci. Imajo tudi zelo dober pregled nad igro. Njihov napadalni način igranja na žogo jim tudi omogoča, da večkrat prestrežejo žogo. V našem primeru se te izkušnje iz prakse niso povsem potrdile.

Zakaj je tako, ne znamo razložiti, ker nimamo dovolj podatkov. Morda je razlog v različnem obsegu igralnih opravil posameznih tipov igralcev (zaradi njihove večstranosti), ki zmanjšujejo nekatere posebnosti v igri temeljnih tipov igralcev.

Razlike v kazalcih igralne učinkovitosti v obrambi med obema tipoma branilcev

Med obema tipoma branilcev v vseh kazalcih igralne učinkovitosti ni bilo statistično značilnih razlik. Kar pomeni, da so bila igralna opravila obeh tipov branilcev v obrambi enaka.

Komentar

Izidi kažejo, da so bila igralna opravila obeh tipov izbranih igralcev v obrambi zelo podobna. To pomeni, da so v obrambi upoštevana igralna opravila obeh tipov branilcev manj specifična kot v napadu. To je razumljivo, če vemo, da se obrambni igralec prilagaja na igro napadalca, ki ga krije, zato nima toliko izbire kot v napadu. Ker pokrivata oba tipa branilcev največkrat oba tipa branilcev tekmeča, morata enako obvladati vsa igralna opravila, s katerimi lahko uspešno pokrivata nasprotne branilce.

7 SKLEPI

V diplomskem delu smo želeli doseči dva velika cilja:

1. Na osnovi podatkov iz strokovne literature sestaviti spisek morfoloških, gibalnih ter psihičnih lastnosti in igralnih opravil v obrambi in napadu, ki jih mora imeti oziroma obvladati branilci organizatorji, krilni branilci, krila, krilni centri in centri. S pomočjo tega spiska oblikovati anketni vprašalnik. Z njim anketirati izbrane trenerje in na osnovi njihovih ocen pomembnosti posameznih lastnosti in igralnih opravil oblikovati profile za vsak tip igralca.
2. Ugotoviti, če različne lastnosti in igralna opravila petih tipov igralcev, oziroma obeh tipov branilcev, vplivajo tudi na razlike v 13 kazalcih igralne učinkovitosti v napadu, 5 v obrambi ter v telesni višini, starosti in času igranja.

Prvi cilj smo dosegli tako, da smo z omenjenim anketnim vprašalnikom anketirali tri uspešne košarkarske trenerje. Ti so morali z ocenami od 1 do 5 oceniti raven pomembnosti izbrane lastnosti oziroma igralnega opravila za posamezni tip igralca. Na osnovi povprečij ocen posamezne lastnosti ali igralnega opravila za posamezni tip igralca smo nato oblikovali njihov profil in kasneje tudi analizirali razlike v njihovi pomembnosti med omenjenimi petimi tipi igralcev, posebej pa še med obema tipoma branilcev.

Ugotovili smo, da se profili petih tipov igralcev, v določenih lastnostih in igralnih opravilih močno razlikujejo, v določenih pa manj. Največje razlike so med branilci in centri, kar je razumljivo, saj so njihova igralna opravila najbolj specifična, zato zahtevajo tudi različne lastnosti. Krilni igralci se nahajajo med njimi, kar pomeni, da do določene mere prevzemajo igralna opravila branilcev in centrov. Znatno manjše razlike so med obema tipoma branilcev, vendar so v nekaterih lastnostih in igralnih opravilih opazne. To pomeni, da so določena igralna opravila bolj specifična za en ali drug tip branilcev.

Drugi cilj smo dosegli tako, da smo zbrali povprečne statistične kazalce 28 branilcev organizatorjev, 32 krilnih branilcev, 29 kril, 30 krilnih centrov in 25 centrov, na tekmah prvih šestnajstih reprezentanc, ki so igralne na EP 2011 v Litvi. Igralne vloge teh petih tipov igralcev so določili trenerji posameznih reprezentanc.

Obstoj statistično značilnih razlik v omenjenih kazalcih smo preverili s pomočjo enostopenjske analize variance oziroma t-testom za neodvisne vzorce. Ugotovili smo, da obstajajo statistično značilne razlike v vseh petih kazalcih igralne učinkovitosti v obrambi in dvanajstih kazalcev igralne učinkovitosti v napadu ter v telesni višini. Največje razlike so bile med branilci in centri. Med obema tipoma branilcev so bile statistično značilne razlike le v asistencah, izsiljenih napakah in prostih metih v korist branilcev organizatorjev ter v odstotkih zadevanja za dve točki in telesni višini v korist krilnih branilcev. V obrambnih kazalcih ni bilo statistično značilnih razlik.

Menimo, da zajema diplomsko delo veliko urejenih informacij o lastnostih in igralnih opravilih petih najpogostejših tipov igralcev. Oblikovan je bil tudi anketni vprašalnik v katerem so zbrane najpomembnejše lastnosti in igralna opravila petih tipov igralcev v napadu in obrambi. V pomoč bo košarkarskim trenerjem pri analiziranju primernosti svojih igralcev za igranje določene igralne vloge, ali pri ugotavljanju njegovih pomanjkljivosti oziroma primerjanju s konkurenčnimi igralci. Ugotovili smo tudi nekaj pomanjkljivosti oziroma nejasnosti v definiranju določenih lastnosti in igralnih opravil, zato bi jih bilo v prihodnje dobro odpraviti.

8 LITERATURA

- Dežman, B. (2005). *Osnove teorije treniranja v izbranih moštvenih športnih igrah*. Ljubljana: Univerza v Ljubljani, Fakulteta za šport, Inštitut za šport
- Dežman, B. in Erčulj, F. (2005). *Kondicijska priprava v košarki*. Ljubljana: Univerza v Ljubljani, Fakulteta za šport, Inštitut za šport
- Erčulj, F. (1998). *Morfološko - motorični potencial in igralna učinkovitost mladih košarkarskih reprezentanc Slovenije*. Doktorska disertacija. Ljubljana: Univerza v Ljubljani, Fakulteta za šport
- <http://www.eurobasket2011.com>
- Kukič, I. (2000). *Karakteristike i zadaci centara u košarci*. Zagreb: Sveučilište u Zagrebu
- Mahorič, T. (1994). *Zunanje in notranje obremenitve beka na košarkarski tekmi*. Diplomaska naloga, FŠ, Ljubljana
- Pavlovič, M. (2000). *Mejniki slovenske košarke*. Ljubljana: Pisanica
- Stroher, M. (2001). *Basketball - The Rules 1931-2000*. Munchen: International Basketball Federation FIBA
- Trninič, S. (1996). *Analiza i učenje košarkaške igre*. Pula: Vikta d.o.o.
- Trninič, S. (2000). *Otkrivanje, vrednovanje i poticanje vrhunskih košarkaša*. Zagreb: Hrvatski košarkaški savez, Udruga hrvatskih košarkaških trenera.
- Žibrat, M. (1996). *Košarka od začetka do danes*. Ljubljana: Samozaložba